

ว่าด้วยการสร้างความชอบธรรม: กลยุทธ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในการครอบครองทิเบต*

ชัยพร พยาครุฑ**

Received: 30 October 2024

Revised: 19 November 2024

Accepted: 11 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษากระบวนการสร้างความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการครอบครองทิเบตช่วงปี ค.ศ. 1951 โดยมุ่งตอบคำถามว่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนใช้ปฏิบัติการอะไรในการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือทิเบต ผลการศึกษาพบว่า นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะใช้ปฏิบัติการทางทหารแล้วยังมีกระบวนการนำเสนอภาพของการเป็นผู้ปลดแอกทิเบตอย่างสันติและเป็นระบบ ประกอบด้วย กระบวนการนำเสนอปัญหาภายในของทิเบต ตั้งแต่ภูมิศาสตร์ที่ทุรกันดารและโครงสร้างสังคมที่ล้าหลังและเอาเปรียบขุนชั้นล่าง

* บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัย วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ ปีการศึกษา 2564.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโครงการจีนศึกษา วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; อีเมล: Chaiyaporn.p@pbic.tu.ac.th

กระบวนการทำให้ปัญหาอธิปไตยของทิเบตเป็นปัญหาจากภายนอก กระบวนการนำเสนอความชอบธรรมของจีนว่ามีอธิปไตยเหนือทิเบต และกระบวนการนำเสนอประโยชน์ที่ทิเบตจะได้รับเมื่ออยู่ภายใต้การปกครองของจีน สิ่งนี้สามารถสะท้อนความสามารถด้านการโฆษณาชวนเชื่อของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ขบวนการชาตินิยมจีนที่ต้องการจะผนวกทิเบตเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจีนนี้มิได้ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่ยังคงพบเห็นกระแสชุมนุมประท้วงในทิเบตในเวลาต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน

คำสำคัญ: ทิเบต, พรรคคอมมิวนิสต์จีน, ความชอบธรรม, การปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติ, การโฆษณาชวนเชื่อ

Constructing Legitimacy: The Chinese Communist Party's Strategy in Tibet's Liberation

Chaiyaporn Phayakhrut***

Abstract

This study examines the Chinese Communist Party's (CCP) legitimization process of its 1951 occupation of Tibet, investigating the specific mechanisms employed to assert sovereignty over the region. The findings reveal that beyond military intervention, the CCP implemented a systematic campaign to construct a narrative of Tibet's "peaceful liberation". This narrative encompassed several key elements: highlighting Tibet's internal challenges, including its harsh terrain and feudal social structure that oppressed lower classes; reframing Tibet's sovereignty as an external issue; establishing China's historical claims to Tibet; and emphasizing the benefits of Chinese administration in Tibet. This process demonstrates the sophisticated propaganda capabilities of the Chinese Communist Party. However, the Chinese nationalist movement's efforts to incorporate Tibet as part of China did not achieve

*** Assistant Professor, Chinese Studies Program, Pridi Banomyong International College, Thammasat University.; Email: Chaiyaporn.p@pbic.tu.ac.th

the desired level of success, as evidenced by the continuous waves of protests in Tibet that have persisted from that period until the present day.

Keywords: Tibet, Chinese Communist Party (CCP), Legitimacy, Peaceful Liberation of Tibet, Propaganda

บทนำ

ทิเบต ดินแดนที่ราบสูงใหญ่ที่สุดในโลกที่ถูกขนานนามว่าเป็นหลังคาโลกเข้าถึงได้ยากด้วยปราการทางธรรมชาติ ประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนานิกายวัชรยาน กลับเต็มไปด้วยปัญหาอธิปไตยการเมือง เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนยึดครองทิเบตปลดแอกประชาชน (People's Liberation Army) เข้ายึดครองทิเบตในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1950 จนถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1951 ยาวนานเกือบ 8 เดือน ภายใต้ชื่อการปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติ (西藏和平解放) นักวิชาการผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับปฏิบัติการของจีนต่างเสนอข้อคิดเห็นและถกเถียงกันในประเด็นปัญหาความชอบธรรมหรืออธิปไตยเหนือดินแดน¹ พฤติกรรมการบุกยึดทิเบตของจีนในมิติทางประวัติศาสตร์การทหาร² ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่รัฐบาลจีนกระทำต่อทิเบต³ กันอย่างอุ้นหนาฝาคั่ง จุดเด่นของงานวิจัยเหล่านั้นศึกษาทิเบตในฐานะศูนย์กลางของปัญหา แต่ได้ละเลยการศึกษาปฏิบัติการความเคลื่อนไหวของฝั่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนไปมาก จึงไม่อาจตอบคำถามที่ว่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนใช้ปฏิบัติการอะไรในการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือทิเบต และปฏิบัติการเหล่านั้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

¹ โปรดดู Carlson Allen, *Beijing's Tibet Policy: Securing Sovereignty and Legitimacy*. (East-West Center, 2004).; Tsering Dolma, "Contesting Sovereignty: Tibet-China Conflict, Revisiting Dawa Norbu's Work on China's Tibet Policy," *The Tibet Journal*, Vol. 42, No. 2, (2017), 17-25, <https://www.jstor.org/stable/90024490> (accessed 9 October 2022).; Alexandrowicz-Alexander, and Charles Henry, "The Legal Position of Tibet." *The American Journal of International Law*, Vol. 48, No. 2, (1954), 265-74, <https://doi.org/10.2307/2194374> (accessed 9 October 2022).

² โปรดดู Levi Werner, "Tibet under Chinese Communist Rule," *Far Eastern Survey*, Vol. 23, No. 1, (1954), 1-9, <https://doi.org/10.2307/3024669> (accessed 10 October 2022).

³ โปรดดู The Dalai Lama, "Critical Reflections: Human Rights and the Future of Tibet," *Harvard International Review*, Vol. 17, No. 1, (1994), 46-80, <http://www.jstor.org/stable/43661400> (accessed 7 October 2022).

เพื่อตอบคำถามดังกล่าว บทความนี้จึงมุ่งศึกษาพลวัตในการสร้างความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการยึดครองทิเบตช่วงปี ค.ศ. 1951 อีกนัยหนึ่ง บทความนี้มีได้ศึกษาทิเบตในฐานะผู้กระทำกรหลัก แต่ศึกษาพรรคคอมมิวนิสต์จีนว่าได้กำหนดนโยบายเพื่อสถาปนาความชอบธรรมต่อพฤติกรรมการบุกยึดทิเบตอย่างไร ดังนั้นบทความนี้ไม่ใช่งานวิจัยด้าน “ทิเบต” แต่เป็นการศึกษาพฤติกรรมการปลดปล่อยพื้นที่ทิเบตของ “พรรคคอมมิวนิสต์จีน” ในช่วงแรกเริ่มสถาปนาอำนาจเหนือจีนแผ่นดินใหญ่ ดังนั้นสิ่งที่บทความนี้สนใจก็คือ กระบวนการประกอบสร้างความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระหว่างการยึดครองทิเบตที่มีสาเหตุการณ์หรือข้อโต้เถียงด้านความชอบธรรมเป็นหลัก เพราะข้อโต้เถียงเรื่องความชอบธรรม (สำหรับบทความนี้) เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับรองพฤติกรรมเท่านั้น

เพื่อให้เห็นรายละเอียดของปฏิบัติการครองทิเบตของพรรคคอมมิวนิสต์จีน บทความนี้จึงศึกษาเอกสารชั้นต้น อันได้แก่ข่าวสารของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้า (人民日报)⁴ ตั้งแต่ช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนใกล้จะได้ครอบครองแผ่นดินจีนช่วงปลายปี ค.ศ. 1949 จนถึงปี ค.ศ. 1951 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนยึดครองทิเบตเต็มรูปแบบ นอกจากนั้นยังได้ศึกษาวรรณกรรมจากบทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับห้วงเวลาดังกล่าวทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีน เพื่อให้เห็นแนวทางการตีความหรือมุมมองของผู้ศึกษาความสัมพันธ์จีน-ทิเบตในช่วงเวลาเดียวกัน

⁴ เเหรินหมินรื่อเป้า ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 1948 ในมณฑลเหอเป่ย์ ก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน แรกเริ่มถือเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในภาคเหนือ กระทั่งเดือนมีนาคม ค.ศ. 1949 ได้ย้ายฐานเข้าไปที่กรุงปักกิ่ง และมีบทบาทกลายเป็นหนังสือพิมพ์หลักของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เเหรินหมินรื่อเป้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงหลักของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและมีอิทธิพลในการกำหนดวาระข่าวสารและความคิดเห็นสาธารณะในประเทศจีน จนกลายเป็นสถาบันทางการเมืองและวัฒนธรรมที่สำคัญของจีน

ด้วยการปักธงศึกษาดังกล่าว บทความนี้จะใช้วิธีการตอบคำถาม How (กระบวนการที่เกิดขึ้น) มากกว่า What (เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์) หรือ Why (การใช้กรอบทฤษฎีมาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์เพื่อหาแรงจูงใจที่ผลักดันให้เกิดการกระทำอันนำไปสู่ผลลัพธ์บางประการ) การที่บทความนี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการหรือปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ไม่เพียงจะทำให้เห็นทัศนคติของผู้นำจีนในยุคดังกล่าว แต่ในอีกชั้นหนึ่ง ยังทำให้สามารถเห็นกระบวนการประกอบสร้างเหตุผลเพื่อตอบคำถาม why ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเองด้วย และหากความพยายามดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ผู้นำจีนย่อมสามารถกล่าวอ้างได้ว่า มีคนจำนวนมากที่เห็นด้วยกับคำอธิบายของจีน ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์จีนด้วย คุณูปการของคำถาม How นี้จะเป็นการทำให้สิ่งที่เกิดขึ้น (What) และการพยายามอธิบายเหตุผล (Why) มีความละเอียดรอบด้านมากขึ้น ดังเช่นที่ Doty กล่าวไว้ว่า “คำถาม How ทำให้เราเข้าใจว่า การสร้างความหมายหรือตัวตนของวัตถุที่เป็นผู้กระทำ (subject) และวัตถุที่ถูกกระทำ (object) ถูกผลิตสร้างขึ้นอย่างไร”⁵

บทความนี้จะเริ่มเรื่องจากข้อเท็จจริงในการบุกยึดทิเบตของจีนในฐานะ “เหตุการณ์” ในส่วนแรกเพื่อตอบคำถาม What จากนั้นในส่วนที่ 2 จะนำไปสู่ข้อโต้แย้งด้านความชอบธรรมในการครอบครองทิเบตของจีนผ่านการอธิบายชุดเหตุผลต่างๆ เพื่อตอบคำถาม Why และในเนื้อหาส่วนสุดท้ายซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ก็จะได้อธิบายกลไกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการสร้างความชอบธรรมต่อการยึดครองทิเบตผ่านการจัดกลุ่มเหตุผลต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่า จีนไม่ได้ใช้เพียงกองทัพในการเข้ายึดครองทิเบต แต่ยังมีกลไกเสริมสร้างความชอบธรรมอีกจำนวนหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ควบคู่ไปกับปฏิบัติการดังกล่าว ซึ่งก็คือการตอบ

⁵ Roxanne Lynn Doty, *Imperial Encounters: The Politics of Representation in North-South Relations*, (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996), 4.

คำถาม How นั่นเอง สำหรับบทสรุป จะได้ทำการประเมินความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลยุทธ์ดังกล่าวของจีนในภาพรวม ตามลำดับ

1. การยาตราทัพยึดครองทิเบตของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

แม้ในปีค.ศ. 1949 พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะได้ชัยชนะเหนือแผ่นดินใหญ่ และสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว แต่ทิเบตยังคงเป็นดินแดนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองของจีน พรรคคอมมิวนิสต์จีนเองเดิมที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับทิเบตไม่มากนัก เพราะเหตุว่าเรื่องราวของทิเบตอยู่ในขอบข่ายความสนใจของฝ่ายก๊กมินตั๋ง สหรัฐฯ อังกฤษ และอินเดียเสียมากกว่า และในระยะเปลี่ยนผ่านนั้น ทิเบตเองก็ดูจะต้องพึ่งพาสหรัฐฯ เป็นส่วนใหญ่⁶ ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งต้องชะงักงันอยู่กับการทำสงครามปลดปล่อยพื้นที่ต่างๆ จากก๊กมินตั๋ง เข้าถึงองค์ความรู้เรื่องทิเบตอยู่น้อยมาก ดังนั้นหลังจากได้ชัยชนะเหนือพรรคก๊กมินตั๋งในปี ค.ศ. 1949 แล้ว ก็ได้มีการจัดตั้งหน่วยทหารเพื่อเก็บข้อมูลจากทิเบตอย่างเป็นระบบภายใต้การสั่งการของเผิงเต๋อหวย (彭德怀) ผู้บัญชาการกองทัพปลดแอกประชาชนจีน⁷ หน้าที่ของกองทัพจีนจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การบุกรุกเพียงอย่างเดียว การเก็บข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจทิเบตจึงเป็นอีกภาระงานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ต่อมาจีนได้ตัดสินใจเข้ายึดครองทิเบตภายใต้ชื่อการปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติ (西藏和平解放) เช่นเดียวกับที่ได้ปลดปล่อยพื้นที่อื่นๆ ในประเทศ เพื่อกวาดล้างหรือขับไล่กลุ่มอำนาจของรัฐบาลก๊กมินตั๋งหรือสาธารณรัฐจีนให้หมดไปจากจีนแผ่นดินใหญ่ ในการนี้ รัฐบาลกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

⁶ Tom A. Grunfeld, *The Making of Modern Tibet*, (New York: Routledge, 1996), 83-106.

⁷ Han Xiaorong, "Knowing Tibet: Information Gathering and Policy Consultation in the PRC's Tibet Campaign in the Early 1950s," *China Review*, Vol. 21, No. 3, (2021), 322, <https://www.jstor.org/stable/48618345> (accessed 7 March 2022).

ได้แจ้งให้รัฐบาลท้องถิ่นที่เบตส่งตัวแทนมาปรึกษาหารือเรื่องการปลดปล่อย
ทิเบตอย่างสันติที่ปักกิ่งหลายครั้ง กระทั่งในเดือนมกราคม 1950 รัฐบาลกลาง
ได้แจ้งอย่างเป็นทางการให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เบตส่งตัวแทนมาเจรจาเรื่องการ
ปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติที่กรุงปักกิ่ง ในขณะนั้น ผู้สำเร็จราชการซำโด (昌都)
และผู้นำรัฐบาลท้องถิ่นที่เบตที่ได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ได้รวบรวม
กำลังทหารทิเบตหลักที่แนวรบซำโด วางกำลังและตั้งป้อมปราการป้องกัน
พยายามต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์จีนด้วยกำลังทหาร ในเดือนตุลาคม 1950
รัฐบาลกลางได้สั่งให้กองทัพปลดแอกประชาชนข้ามแม่น้ำจินชา (Jinsha
River) และปลดปล่อยพื้นที่ซำโด

กองทัพปลดแอกประชาชนจีนเริ่มเคลื่อนทัพเข้าสู่ทิเบตเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม
ค.ศ. 1950 เพื่อบรรลุเป้าหมายการรวมชาติ พรรคคอมมิวนิสต์จีน รัฐบาลจีน
และคณะกรรมการบริหารทหารสูงสุดซึ่งเป็นสามเสาหลักของโครงสร้างอำนาจจีน
ได้มีคำสั่งให้สำนักงานตัวแทนรัฐบาลภาคตะวันตกเฉียงใต้ใช้วิธีการทางความ
การรบภาคสนามร่วมกับกองทหารจากทางฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือ ตีวงล้อม
และพร้อมบุกเข้าสู่ทิเบตจากสองทิศทาง นอกจากรับคำสั่งเพื่อบุกแล้ว
หน่วยทหารฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ยังต้องปฏิบัติตามนโยบาย 10 ประการ⁸ เพื่อ

⁸ เนื้อหาของหลัก 10 ประการ ได้เรียกร้องให้ชาวทิเบตร่วมมือขับไล่จักรวรรดินิยมอังกฤษและ
อเมริกันและกลับมารวมกับจีน ภายใต้ชื่อ เขตปกครองตนเองชนชาติทิเบต ระบบการเมืองที่มี
อยู่ในทิเบตจะคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง อำนาจและเกียรติยศขององค์ทะไลลามะจะ
คงเดิม และเจ้าหน้าที่ในทุกระดับจะอยู่ในตำแหน่งตามเดิม เสรีภาพทางศาสนาจะได้รับการ
คุ้มครอง ขนบธรรมเนียมของชาวทิเบตจะได้รับความเคารพ กองกำลังทหารของทิเบตจะกลาย
เป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังแห่งชาติ จะมีการพัฒนาภาษาและวรรณกรรมทิเบต รวมถึงระบบ
การศึกษา การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมและการค้าจะได้รับการพัฒนา มาตรฐาน
ความเป็นอยู่ของชาวทิเบตจะได้รับการปรับปรุง ประเด็นการปฏิรูปต่างๆ ในทิเบตจะได้รับ
การตอบสนองตามความประสงค์ของชาวทิเบต ส่วนเจ้าหน้าที่ที่เคยสนับสนุนอังกฤษ อเมริกา
และก๊กมินตั๋งอาจคงตำแหน่งเดิมได้หากพวกเขายึดความสัมพันธ์กับศัตรูเหล่านั้นของจีน และ
สุดท้าย กองทัพปลดแอกประชาชนจีนจะเข้าประจำการในทิเบต และจะปฏิบัติตามนโยบาย
ข้างต้น โปรดดู 中国西藏网 (Tibet.cn), http://m.tibet.cn/cn/zt2022/jncq/cqyzp/202204/t20220412_7181733.html (สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2567).

ยังเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาทิเบตแบบสันติได้หรือไม่ แต่ด้วยกองกำลังทิเบตนั้นแน่นหนาไม่ยินยอม ข้อมูลรัฐบาลจีนได้อธิบายความแข็งขืนดังกล่าวว่าภายใต้การสนับสนุนของจักรวรรดินิยมต่างชาติ ทิเบตไม่เพียงปฏิเสธการเจรจา ยังพยายามสุดกำลังเพื่อสกัดกั้นการเข้าสู่ทิเบตของกองทัพจีน ดังนั้นในวันที่ 6-24 ตุลาคมปีเดียวกันนั้น กองกำลังที่ 18 ได้ร่วมกับกองกำลังทหารม้าชิงไห่กับกองกำลังหน่วยที่ 14 บุกเข้าซุ่มโจมตีทำลายกองกำลังทิเบต 9 หน่วย มีผู้เสียชีวิตกว่า 5,700 คน วันที่ 19 ตุลาคมก็สามารถบุกยึดซุ่มโจมตีได้สำเร็จ จากนั้นก็เริ่มจู่โจมกองกำลังของชนชั้นสูงของทิเบตต่อไป⁹ การบุกยึดซุ่มโจมตีได้สำเร็จถือเป็นการเปิดประตูเข้าสู่ทิเบตของกองทัพจีน

หลังการบุกยึดซุ่มโจมตี รัฐบาลกลางได้เร่งรัดให้รัฐบาลท้องถิ่นทิเบตส่งตัวแทนมาเจรจาที่ปักกิ่งอีกครั้ง งาโป งาวัง จิกมี (Ngabo Ngawang Jigme) ในฐานะผู้บัญชาการกองทัพอ้อยของทิเบตตะวันออกหรือคัม (Kham) และผู้แทนชนชั้นสูงผู้พ่ายแพ้ให้แก่กองทัพจีนก็ให้การสนับสนุนการเจรจาอย่างแข็งขันพร้อมกันนั้นเขาได้ส่งคนไปแจ้งแก่ทะไลลามะ (Dalai Lama) องค์ที่ 14 ซึ่งขึ้นครองราชย์ก่อนกำหนดและกลุ่มชนชั้นปกครองว่า ซัมโดถูกยึดครองแล้วและให้ยอมรับการเจรจาอย่างสันติกับจีน¹⁰ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1951 รัฐบาลท้องถิ่นทิเบตก็ได้ส่งงาโป งาวัง จิกมีให้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนมาเจรจาที่ปักกิ่ง กระทั่งวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1951 ตัวแทนรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นทิเบตได้บรรลุข้อตกลงในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติ และได้ลงนามใน “ข้อตกลงว่าด้วยวิธีการปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นทิเบต” (เรียกย่อๆ ว่าข้อตกลง 17 ประการ) ซึ่งระบุชัดเจนว่า รัฐบาลกลางจะไม่ใช้มาตรการบีบบังคับเพื่อการปฏิรูปต่างๆ ในทิเบต รัฐบาลท้องถิ่นทิเบตสามารถดำเนินการ

⁹ 人民日报 (People's Daily), 2 November 1950.

¹⁰ Dawa Norbu, *China's Tibet Policy*, (Durham: Curzon, 2001), 180.

ปฏิรูปด้วยตนเอง¹¹ วันที่ 24 ตุลาคม ปีเดียวกันนั้น องค์ทะไลลามะได้ส่งโทรเลขถึงเหมาเจ๋อตง (Mao Zedong) ความว่า

“ตัวแทนทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยวิธีการ
ปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติบนพื้นฐานของมิตรภาพเมื่อ
วันที่ 23 พฤษภาคม 1951”¹²

ขณะเดียวกัน ปันเซนลามะ (Panchen Lama) ก็ได้ออกแถลงการณ์ชี้แจงว่า
ข้อตกลงนี้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของประชาชนชาวทิเบต และเรียกร้องให้
จีนปลดปล่อยทิเบตในเร็ววัน¹³ ต่อมาในวันที่ 26 ตุลาคมปีเดียวกัน กองทัพจีน
ก็ได้เคลื่อนทัพเข้าสู่ลาซา (Lhasa) อย่างราบรื่น

ภายใต้รัฐธรรมนูญจีน ทิเบตใช้ระบบปกครองตนเองโดยชนกลุ่มน้อย
กระทั่งเดือนมีนาคม 1955 รัฐบาลกลางได้ตัดสินใจจัดตั้งคณะกรรมการเตรียม
การเขตปกครองตนเองทิเบต ซึ่งกินเวลายาวนาน 5 ปีจากวันที่เคลื่อนทัพเข้าสู่
ทิเบต และในเดือนกันยายน 1965 จึงได้มีการประชุมสภาผู้แทนประชาชน
เขตปกครองตนเองทิเบตชุดที่ 1 สมัยที่ 1 ที่ลาซา และประกาศการก่อตั้ง
เขตปกครองตนเองทิเบตอย่างเป็นทางการ ซึ่งกินเวลายาวนานถึง 15 ปี
กว่าจะสามารถประชุมสภาผู้แทนฯ ได้สำเร็จ ความยึดเยื้องดังกล่าวสะท้อน
ให้เห็นว่า แม้รัฐบาลจีนจะเชื่อว่าได้เข้ายึดครองทิเบตให้อยู่ภายใต้การปกครอง

¹¹ 中华人民共和国中央人民政府 (The Central People's Government of the People's Republic of China), https://www.gov.cn/zwgk/2011-07/11/content_1903871.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

¹² 中国台湾网 (ChinaTaiwan.org) http://www.taiwan.cn/zt/szzt/0000/0004/00041/200804/t20080408_621201.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

¹³ 中国台湾网 (ChinaTaiwan.org) http://www.taiwan.cn/zt/wj/xizang50/xizang504/xizang507/200903/t20090317_850515.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

ของตนพร้อมทั้งสถาปนาระบบการปกครองแบบผสมผสานแล้ว ความขัดแย้งจากการชุมนุมประท้วงของชาวทิเบตที่ไม่พอใจรัฐบาลจีนอย่างรุนแรงก็ยังคงพบเห็นได้สม่ำเสมอ รัฐบาลจีนไม่สามารถจัดการความรู้สึกนึกคิดของคนทิเบตได้อย่างง่ายดาย และชาวทิเบตจำนวนหนึ่งก็ยังคงมีความรู้สึกต่อต้านจีน¹⁴

2. ข้อถกเถียงว่าด้วยความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ในการปลดปล่อยทิเบต

ความสัมพันธ์ระหว่างทิเบตกับจีนมีลักษณะเป็นช่วงๆ ของความเป็นอิสระและการควบคุมอย่างเคร่งครัด ผู้สนับสนุนความเป็นอิสระของทิเบตอ้างว่าทิเบตเป็นรัฐที่มีเอกราชอย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ปี 1912 จนถึงการรุกรานของจีนในปี 1950 ในปี 1912 ทะไลลามะองค์ที่ 13 ได้ออกประกาศเรื่องความเป็นอิสระ โดยมุ่งพิทักษ์สัญลักษณ์ของชาติและความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศอื่นๆ หรือที่ฝ่ายสนับสนุนทิเบตเรียกว่า “การประกาศเอกราช” อย่างไรก็ตาม ฝ่ายจีนอ้างว่าทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนที่สำคัญของตนตั้งแต่สมัยราชวงศ์หยวนในศตวรรษที่ 13 โดยยืนยันว่าความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นเหตุผลที่ทำให้จีนมีอำนาจเหนือภูมิภาคนี้ การลงนามในข้อตกลง 17 ประการในปี 1951¹⁵ ทำให้จีนอ้างได้ว่าการควบคุมทิเบตนั้นถูกต้อง

¹⁴ ชาวทิเบตประท้วงรัฐบาลจีนด้วยการจุดไฟเผาตัว (self-immolation) เรื่อยมา แม้ในปี ค.ศ. 2022 นักกรองผู้สื่อข่าวโด่งดังของทิเบตนามว่า เซวัง นอร์บู (Tsewang Norbu) อายุ 25 ปี ก็กระทำการอัตวินิบาตกรรมเผาตัวหน้าพระราชวังโปตะลา โปรดดู Central Tibetan Administration, <https://tibet.net/tsewang-norbu-passes-away-after-reported-self-immolation-protest-in-tibets-capital-lhasa-amid-extraordinary-tight-repression/> (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567).

¹⁵ เนื้อหาของข้อตกลง 17 ประการ ประกอบด้วย การที่ทิเบตต้องยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีน โดยจีนให้สัญญาว่าจะเคารพระบบการเมือง วัฒนธรรม และศาสนาที่เป็นเอกลักษณ์ของทิเบต การคงไว้ซึ่งอำนาจขององค์ทะไลลามะ สถาบันและการปฏิบัติทางศาสนาของทิเบตจะได้รับการคุ้มครอง จีนจะให้การช่วยเหลือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทิเบตโดยไม่บีบบังคับเปลี่ยนแปลงระบบเดิมของทิเบต.

ตามกฎหมาย แม้ข้อตกลงนี้จะถูกมองโดยชาวทิเบตหลายคนว่าเกิดขึ้นภายใต้แรงกดดันที่สำคัญข้อตกลงนี้ให้สัญญาว่าจะให้อิสระในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของทิเบต แต่ถูกวิจารณ์ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดเหล่านี้ได้ เหตุการณ์ชุมนุมประท้วงจากประชาชนในปี ค.ศ. 1959¹⁶ ซึ่งนำไปสู่การหลบหนีขององค์ทะไลลามะไปยังอินเดีย ยิ่งทำให้เกิดการรับรู้และการสนับสนุนระดับนานาชาติเพื่อเรียกร้องเอกราชให้ทิเบตเข้มข้นขึ้น

เมื่อทบทวนแนวคิดเรื่องอธิปไตย (Sovereignty) ซึ่งเป็นผลมาจากวิวัฒนาการของรัฐสมัยใหม่ในยุโรปจะพบว่า แนวคิดดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทิเบตอย่างไม่อาจเลี่ยง รูปแบบการเมืองในยุคโบราณของทิเบตสามารถทำงานได้ดีในช่วงเวลาที่พรมแดนและความสัมพันธ์ทางการเมืองยังไม่ได้ถูกกำหนดอย่างชัดเจน แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเข้าสู่การเป็นรัฐสมัยใหม่ที่มีการกำหนดเขตแดนและความสัมพันธ์ของรัฐอย่างชัดเจน ทำให้วิธีการทางการเมืองแบบเก่าของทิเบตเริ่มคลุ้มคลั่งและกระทบต่อข้อเรียกร้องในการเป็นอิสระของทิเบต¹⁷ หากมองในมุมมองของรัฐสมัยใหม่ กรณีปัญหาอธิปไตยของทิเบตเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่ารัฐชาติทั้งหมดต่างเห็นพ้องกับคำตอบที่ว่าจีนมีอำนาจอธิปไตยเหนือทิเบต ดังนั้นทิเบตจึงไม่ได้ดำรงอยู่ในฐานะองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นอิสระ แต่เป็นส่วนหนึ่งของจีนซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มรัฐชาติเท่านั้น หลักอธิปไตยได้กลายเป็นหลักการอันศักดิ์สิทธิ์ที่จีนนำมาใช้กล่าวอ้างและได้รับการยอมรับจากทุกรัฐในโลกเพื่อกำหนดความสัมพันธ์จีน-ทิเบต

¹⁶ รายละเอียดและลำดับเหตุการณ์ของการต่อต้านจากชาวทิเบตอย่างรุนแรง ในปี ค.ศ. 1959 โปรดดู Philip J. Barton, *Tibet and China: History, Insurgency, and Beyond*, (Master's Thesis, Naval Postgraduate School Monterey, California, 2023), 49-80.

¹⁷ Warren W. Smith, "China's Tibetan Dilemma," *The Fletcher Forum of World Affairs*, Vol. 14, No. 1 (Winter 1990), 79, <https://www.jstor.org/stable/45289942> (accessed 10 April 2024).

แม้ว่าการใช้แนวคิดอธิปไตยในบริบทของความสัมพันธ์จีน-ทิเบต จะเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นาน แต่ความเรื้อรังของปัญหาทิเบตก็ยังคงเป็นประเด็นที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในเวทีระหว่างประเทศ กลุ่มชาวทิเบตและผู้สนับสนุนเอกราชทิเบตปฏิเสธสถานะปัจจุบันและโต้แย้งว่าจีนไม่มีอำนาจอธิปไตยเหนือทิเบต พวกเขาเชื่อว่า การควบคุมทิเบตของจีนในปัจจุบันจึงเป็นการยึดครองแบบอาณานิคมที่ผิดกฎหมาย การต่อต้านการอ้างสิทธิ์อธิปไตยของจีนนี้มีเหตุผลหลายแง่มุมสนับสนุน เพื่อนำมาใช้ยืนยันอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่นของทิเบต โดยมีนัยว่าอัตลักษณ์เช่นนี้ทำให้ทิเบตสมควรมีอัตลักษณ์ทางการเมืองที่แตกต่างด้วย¹⁸ เพราะเหตุนั้น ทิเบตจะเป็นของจีนได้อย่างไร

ฝ่ายสนับสนุนเอกราชของทิเบตได้อธิบายเหตุผลสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ประการแรก พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีนโยบายจำกัดเสรีภาพทางศาสนา และกลืนกลายวัฒนธรรมของทิเบตอย่างเป็นระบบ โดยพยายามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในทิเบตผ่านนโยบายการย้ายถิ่นฐานที่เอื้อประโยชน์ต่อชาวจีน ที่สำคัญ การพัฒนาเศรษฐกิจของจีนส่งผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทิเบตอย่างยิ่ง¹⁹ ประการที่ 2 อำนาจของชาวทิเบตในการกำหนดทิศทางนโยบายของตนเองอยู่ในอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์จีน กลุ่มนี้เชื่อว่า ก่อนที่จีนจะเข้าปกครองทิเบต ทิเบตเคยมีเอกราชเป็นของตนเองและเคยประกาศเอกราชในช่วงปี 1912²⁰ ประการที่ 3 แม้ว่าจะไม่มีประเทศใดที่รับรองว่าทิเบตเป็นรัฐเอกราชอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีขบวนการระดับนานาชาติ

¹⁸ Dibyesh Anand, "Strategic Hypocrisy: The British Imperial Scripting of Tibet's Geopolitical Identity," *The Journal of Asian Studies*, Vol. 68, No. 1 (February 2009), 228-229.

¹⁹ Susette Cooke, "Merging Tibetan Culture into the Chinese Economic Fast Lane," *China Perspectives*, Vol. 50, (November- December 2003), <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/775> (accessed 1 April 2023).

²⁰ NPR, <https://www.npr.org/2008/04/11/89552004/tibetan-sovereignty-has-a-long-disputed-history> (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566).

ที่เพิ่มขึ้นซึ่งสนับสนุนสิทธิมนุษยชนของชาวทิเบต องค์กรเช่น Free Tibet²¹ ซึ่งนำเสนอปัญหาของชาวทิเบตภายใต้การปกครองของจีน และเรียกร้องให้มีการแทรกแซงจากนานาชาติอยู่เสมอ

ขณะเดียวกัน ฝ่ายจีนก็ได้โต้แย้งด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ประการ ประการแรกจีนยืนยันว่าด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทิเบตเคยเป็นของจีน และการที่ชาวทิเบตไม่ปรารถนาจะอยู่ภายใต้การปกครองของจีนนั้นเพราะอิทธิพลภายนอก นั้นไม่ใช่ความรู้สึกที่แท้จริงของชาวทิเบต ประการที่ 2 จากมุมมองของจีน การให้ความเป็นอิสระแก่ทิเบตจะสร้างบรรทัดฐานที่กระตุ้นให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนในภูมิภาคอื่น เช่น จีนเจียงและไต้หวัน ความกังวลเกี่ยวกับบูรณภาพแห่งดินแดนคือปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้จีนมีแนวทางที่เข้มงวดต่อทิเบต และเมื่อแนวคิดเรื่องอธิปไตยเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 17 แนวคิดนี้ก็ได้กลายเป็นเหตุผลสำคัญในการต่อต้านมหาอำนาจตะวันตกของจีนด้วย²² ประการที่ 3 รัฐบาลจีนโต้แย้งว่านโยบายของจีนต่อทิเบตได้นำไปสู่การปรับปรุงเศรษฐกิจที่สำคัญของทิเบต การลงทุนมหาศาลได้ยกระดับมาตรฐานชีวิตและทำให้ทิเบตถูกควมรวมเข้ากับเศรษฐกิจระดับชาติได้อย่างราบรื่น²³ จีนพยายามสร้างความเชื่อมั่นว่า การอยู่ภายใต้การปกครองของจีนทำให้ชาวทิเบตยกระดับมาตรฐานการครองชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

²¹ โปรดดู *Free Tibet*, <https://freetibet.org/> (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566).

²² 张曦, “中国近代史上的外交概念——外蒙及西藏问题中的“主权”与“宗主权”, *中央民族大学学报*, 第一期 (2013), 47-57. [จางซี, “แนวคิดทางการทูตของจีนยุคสมัยใหม่: อำนาจอธิปไตยกับอำนาจเหนือรัฐในปัญหาหมอกโกเลียนอกและทิเบต,” *วารสารมหาวิทยาลัยจงหยางหมินจู่*, ฉบับที่ 1 (2013), 47-57.]

²³ รัฐบาลจีนรายงานการพัฒนาและความมั่งคั่งของทิเบตหลังการปลดปล่อยในปี 1951 เมื่อปี 2021 ความยาว 41 หน้า โปรดดู *Xinhua Net*, http://www.xinhuanet.com/english/2021-05/21/c_139959978.htm (สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566).

3. กระบวนการสร้างความชอบธรรมในการครองทิเบตของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (1950-1951)

ความพยายามในการผนวกรวมทิเบตเกิดขึ้นตั้งแต่ปลายราชวงศ์ชิง โดยองค์ความรู้และความพยายามดังกล่าวได้สืบทอดมาสู่สาธารณรัฐจีน แต่มีความเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นเมื่อเข้าสู่ยุคสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้ความร่วมมือของรัฐและบริบทสงครามเย็น การตัดสินใจของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการปลดปล่อยทิเบตถูกขับเคลื่อนด้วยความเชื่อเรื่องการฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ของประชาชาติจีน ความรู้สึกที่ว่าจีนถูกเหยียดหยามเป็นเวลานานหนึ่งศตวรรษเกิดจากความอ่อนล้าในระบอบการปกครองจีนยุคก่อนหน้าและการแทรกแซงจากมหาอำนาจตะวันตกและญี่ปุ่น ดังนั้นเป้าหมายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็คือการจัดอธิปไตยจากต่างชาติทั้งหมดเพื่อฟื้นฟูอธิปไตยเหนือดินแดนดั้งเดิมของราชวงศ์ชิงและรัฐบาลก๊กมินตั๋ง อย่างไรก็ตาม เมื่อจีนสูญเสียมองโกเลียออกไปในช่วงรัฐบาลก๊กมินตั๋ง ย่อมเป็นการสะท้อนความไร้ศักยภาพของจีนไปแล้วครั้งหนึ่ง ดังนั้นด้วยพื้นฐานความคิดเช่นนี้ จีนย่อมไม่อาจปล่อยทิเบตให้เป็นอิสระได้อีก²⁴

สำหรับการครอบครองทิเบตนั้น นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะใช้กำลังเพื่อช่วงชิงทิเบตให้อยู่ภายใต้การปกครองของตนด้วยการเคลื่อนพลกองทัพปลดแอกประชาชนเข้าสู่ทิเบตแล้ว ภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการก็คือการสร้างความชอบธรรมผ่านการโฆษณาชวนเชื่อ หรือที่เรียกว่ากระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพจีนและพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในส่วนนี้จะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เอกสารจีนออกเป็น 3 หมวดหมู่ประกอบด้วย การนำเสนอว่าสังคมทิเบตเต็มไปด้วยปัญหาทั้งภายในและภายนอก จีนมีความชอบธรรมในการปกครองทิเบต และทิเบตจะได้รับประโยชน์มหาศาลภายใต้การปกครองของจีน

²⁴ Melvyn C. Goldstein, *A History of Modern Tibet, volume 2: The Calm before the Storm: 1951-1955*, (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 2007), 20-21.

3.1 ปัญหาทิเบตเกิดจากภายในและศัตรูภายนอก

เพื่อให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีความชอบธรรมในการปกครองทิเบต จึงจำเป็นต้องนำเสนอว่า ทิเบตเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาและพรรคคอมมิวนิสต์จีนคือผู้อยู่ในสถานะที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในส่วนนี้จะได้นำเสนอปัญหา 2 กลุ่ม อันได้แก่ ปัญหภายในอันมาจากโครงสร้างสังคมอันล้าหลังของทิเบตเองและปัญหภายนอกอันมาจากการยุ้งของกลุ่มประเทศที่สนับสนุนเอกราชทิเบต

3.1.1 ปัญหาภายในของทิเบต

ชุดคำอธิบายที่ 1 คือการนำเสนอความล้าหลังของทิเบตยุคก่อนที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะเข้าสู่ทิเบต เหมินเหมินรื่อเป้า (人民日报) สื่อกระบอกเสียงของจีนได้บรรยายสภาพการณ์ของทิเบตไว้ว่า เป็นสังคมศักดินา ประชาชนมีความเชื่อไสยศาสตร์แบบพุทธ การปฏิบัติตามจารีตทางศาสนาของชาวทิเบตเป็นความล้มเหลวของการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและเกษตรกรรม²⁵ วิธีการหาข้อมูลเพื่อตอกย้ำความเชื่อของพรรคคอมมิวนิสต์ก็คือ ฝ่ายโฆษณาการของจีน (Publicity Department of the Chinese Communist Party) ใช้วิธีส่งนักข่าวที่ใช้นามปากกาว่าลีเหวิน (力文) และหลิวก้วนอี (刘贯一) เดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆ ของทิเบต เพื่อสำรวจและเขียนคอลัมน์ข่าวสะท้อนภาพสังคมชาวทิเบตให้ชาวจีนได้รับรู้²⁶

ลีเหวินนำเสนอว่า แม้ทิเบตจะมีความสวยงามแต่ทุรกันดารและล้าหลัง ภูเขาปกคลุมด้วยหิมะหนาวเหน็บ ประชาชนทำศุสัต์ว์และทำการแลกเปลี่ยน

²⁵ Åshild Kolås, "Chinese Media Discourses on Tibet: The Language of Inequality," *The Tibet Journal*, Vol. 23, No. 3 (Autumn 1998), 69.

²⁶ จากการรวบรวมเอกสารข่าวของเหมินเหมินรื่อเป้าของผู้วิจัย รายงานข่าวที่ส่งกลับมามีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เหมินเหมินรื่อเป้านั้นเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ จนถึงบับสุดท้ายที่รวบรวมได้คือ 29 มีนาคม ค.ศ.1950.

สินค้ากับพ่อค้าชาวหุย (ฮุยกู๋) ชีวิตทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของผู้คนในพื้นที่ยังคงย่ำแย่ภายใต้โครงสร้างสังคมศักดินาโบราณ แม้ว่ารัฐบาลเทศมณฑลจะก่อตั้งขึ้นที่ภายใต้การนำของก๊กมินตั๋งมากกว่า 20 ปีแล้ว อำนาจปกครองที่แท้จริงก็ยังคงอยู่ภายใต้ศาสนา ชนชั้นนำยังคงมีอำนาจปกครองเหนือชาวทิเบต พวกเขามีสิทธิในการจัดการและไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ตัดสินคดีความต่างๆ ขณะที่ชาวทิเบตทำได้เพียงผลัดกันรับใช้ผู้นำ เช่น เลี้ยงวัวและแกะ ทำให้ผู้นำโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน²⁷ ลี้เหวินพยายามชี้ให้เห็นว่า ชีวิตของชาวทิเบตอยู่ภายใต้การเอารัดเอาเปรียบจากชนชั้นนำในทิเบตมาช้านาน

ขณะเดียวกัน ศาสนาพุทธนิกายวัชรยานก็มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อชาวทิเบต ไม่ว่าชาวทิเบตจะร่ำรวยหรือขัดสนต่างก็ประดิษฐานพระพุทธรูปไว้ในบ้าน หากมีงานแต่งงานหรืองานศพจะต้องนิมนต์ลามะมาสวดคัมภีร์ทุกวันตรุษจีนพวกเขาจะไปวัดใกล้บ้านเพื่อไหว้พระ ชาวทิเบตจำนวนมากใช้ชีวิตอย่างอดออม บริจาคเงินออกประจำวันให้กับผู้นำลามะในวัด บางคนเก็บเงินไว้หลายปีหรือมากกว่า 10 ปี เพื่อเป็นค่าเดินทางไกลหลายพันไมล์ไปกราบพระในวัดที่ลาซา บ่อยครั้งที่พวกเขาต้องล้มละลายในครั้งเดียวเพราะใช้เงินเก็บจนหมด เนื่องจากความเหลื่อมล้ำระหว่างการเมืองและศาสนา วัดจึงมีอำนาจที่แท้จริงในการปกครอง ลามะมีกินมีใช้โดยไม่ต้องทำงาน นอกจากนั้นยังทำธุรกิจหรือปล่อยเงินกู้นอกระบบ ในช่วงการปกครองของก๊กมินตั๋ง ชาวทิเบตทั่วไปต้องทนทุกข์กับการเก็บภาษีเบ็ดเตล็ดจำนวนมาก และทำงานหนักตลอดทั้งปีโดยไม่มีอาหารและเสื้อผ้าเพียงพอ พวกเขามักจะยืมเงินจากลามะเพื่อใช้จ่ายประทังชีวิต²⁸ ชีวิตที่ยากลำบากโดยไม่ปรึกษาปนของชาวทิเบตถูกพรรณนาอย่างละเอียดในหน้าหนังสือพิมพ์จีน

²⁷ 人民日报 (People's Daily), 3 February 1950.

²⁸ เฟิงอ้าย.

ความศรัทธาต่อพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดดังกล่าวยังส่งผลต่อความไร้สมดุลของประชากร ลีเหวินรายงานว่ ชายหนุ่มที่แข็งแรงส่วนใหญ่ก็จะเป็นลามะที่หมกตัวอยู่ในวัด ยกตัวอย่างเช่น ในเขตชยาเหอ (夏河) มีประชากรมากกว่า 53,000 คน มีวัดมากถึง 36 แห่ง มีลามะมากกว่า 5,600 รูป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 10% ของประชากรทั้งหมด เนื่องจากชายหนุ่มและวัยกลางคนจำนวนมากออกบวชเป็นลามะ อัตราการสืบพันธุ์ของชาวทิเบตจึงลดลง ชายหญิงทิเบตมีเพศสัมพันธ์ที่วุ่นวาย ป่วยด้วยกาโรคจำนวนมาก ส่งผลให้ชายวัยกลางคนมีอัตราการตายสูง ซึ่งเป็นสาเหตุของการลดลงของประชากรด้วย²⁹ แม้ชายหญิงชาวทิเบตมีอิสระในการแต่งงาน แต่ก่อนแต่งงานพวกเขามีชีวิตทางเพศที่ซับซ้อน แต่พวกเขาก็ต้องรักษาศีลต่อคู่ครองอย่างเคร่งครัดหลังแต่งงาน จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปแล้วไม่มีโสเภณีในพื้นที่ทิเบต แต่เนื่องจากการก่อตั้งระบบราชการของก๊กมินตั๋งในลาบรัง (Labrang) โสเภณีจำนวนมากก็ปรากฏตัวขึ้น³⁰

ลีเหวินอธิบายว่า ชาวทิเบตส่วนใหญ่ทำการเกษตร อย่างไรก็ตามที่ดินมากกว่า 70% เป็นของวัดและเจ้าหน้าที่พื้นเมือง โดยทั่วไปผู้เช่าชาวทิเบตต้องจ่ายครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งหมดให้กับวัดหรือเจ้าหน้าที่ เกษตรกรมีผลผลิตที่ประทังชีวิตอยู่ได้เพียง 3-5 เดือนเท่านั้น ดังนั้นพวกเขาจึงหางานอื่นทำด้วย ส่วนกลุ่มคนเลี้ยงสัตว์ยังคงใช้ชีวิตอยู่กับการต้อนสัตว์ไปหาแหล่งน้ำและหญ้าแห่งใหม่ พวกเขาส่วนใหญ่จะมีจามรี 6-7 ตัว และแกะอีก 20-30 ตัวเท่านั้น เทียบกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือครอบครัวที่ร่ำรวยซึ่งมีจำนวนน้อยมากที่มีวัวและแกะหลายพันตัว ลูกของคนเลี้ยงแกะที่ยากจนส่วนใหญ่ทำงานเป็น

²⁹ นอกจากนั้นผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การบวชเป็นลามะของบุรุษในทิเบตอาจไม่ใช่เพราะแรงศรัทธาเพียงประการเดียว การมีชีวิตที่สุขสบายด้วยการรับทานวัตถุจากชาวบ้าน อาจเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญ โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 3 February 1950.

³⁰ เพิ่งอ้าง.

คนรับใช้ให้กับครอบครัวที่ร่ำรวย³¹ หลิวกั๋วอันอธิบายเพิ่มเติมว่า พวกเขาทำงานประมาณ 18 ชั่วโมงต่อวัน แต่พวกเขายังไม่มีอาหารและเสื้อผ้าที่เพียงพอใช้ตลอดทั้งปี ดังนั้น ชาวนาที่เบตส่วนใหญ่จึงเสียชีวิตก่อนวัยชรา³² สื่อจีนตอกย้ำความเชื่อว่า ความเลวร้ายของสังคมทิเบตเหล่านี้เป็นเพราะโครงสร้างสังคมที่กดขี่ขูดรีดโดยชนชั้นสูงและศาสนา ส่งผลให้ชาวนาทิเบตมีชีวิตที่ย่ำแย่ การเข้ามาของพรรคคอมมิวนิสต์คือการเข้ามาช่วยพวกเขาให้มีรูปแบบสังคมแบบใหม่และมีชีวิตที่ดีขึ้น

3.1.2 ปัญหาจากศัตรูภายนอก

ชุดคำอธิบายที่ 2 คือการอธิบายว่าปัญหาทิเบตมาจากการยุยงของกลุ่มประเทศภายนอก พรรคคอมมิวนิสต์จีนเชื่อว่าทิเบตเป็นดินแดนห่างไกลศูนย์กลางอำนาจ³³ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มปฏิกิริยาและจักรวรรดินิยมฉวยโอกาสเข้ามาสร้างปัญหาให้แก่ทิเบต ในส่วนนี้จะได้อธิบายว่า จีนสร้างคำอธิบายให้อังกฤษ อินเดีย และสหรัฐฯ เป็นศัตรูกับจีนและเป็นสาเหตุของปัญหาทิเบตอย่างไร

ศัตรูที่ 1 ก็คืออังกฤษ อังกฤษเข้าบุกยึดเมืองลิกซิมในปี ค.ศ. 1860 และในปี 1887 ก็ส่งทหารเข้ามารุกรานทิเบตอีก จากนั้นในปี 1904 อังกฤษได้ยatra ขบวนที่ชื่อว่า “คณะเดินทางของยังฮัสแบนด์” (Younghusband expedition) เข้าสู่ทิเบตและบังคับให้ทางการทิเบตลงนามใน “ข้อตกลงลาซา” กับอังกฤษ ซึ่งถือเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของทิเบต ต่อมาในปี 1910 องค์ทะไลลามะ

³¹ เฟิงอ่าว.

³² 人民日报 (People's Daily), 9 November 1950.

³³ กล่าวคือ หากเดินทางจากหลานโจวในช่วง ค.ศ. 1949 ผ่านชิงหนิงจะใช้เวลาประมาณ 40 วัน หรือหากต้องการไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านการบินเขาถังลา (唐古拉山) ที่ระยะทางสั้นกว่าแต่การเดินทางยากลำบากกว่ามาก เนื่องจากมีภูเขาขนาดใหญ่เป็นปราการธรรมชาติที่ขัดขวางการเข้าถึงทิเบต ดังนั้นเหล่าพ่อค้าจึงเลือกเส้นทางที่ราบสายแรกเป็นหลัก โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.

แห่งทิเบตหลบหนีไปอินเดีย อังกฤษจึงถือโอกาสขอให้จีนอนุญาตให้อังกฤษส่งกองทหารไปปกป้องชาวอังกฤษในต่างแดน กระทั่งในปี ค.ศ. 1911 เมื่อเกิดการปฏิวัติซินไฮ่ อังกฤษได้ยุยงให้ชนชั้นสูงของทิเบตประกาศเอกราช และเรียกร้องให้ประเทศจีนยอมรับเอกราชโดยสมบูรณ์ของทิเบต หลังปี 1935 อังกฤษยังขยายการรุกรานทิเบตภายใต้การทำงานของ “คณะทูตอังกฤษ” เพื่อดำเนินกิจกรรมในการยุยงและเป็นไส้ศึกอย่างสุดความสามารถ³⁴ เพื่อล้าทับให้อังกฤษดูเลวร้าย จีนได้นำเสนอความกตัญญูของอังกฤษผ่านเสียงของคนทิเบตที่ชื่อว่าทังเคอ (Tang Ke) ระบุว่า อังกฤษกตัญญูชาวทิเบตผ่านการเอาเปรียบทางการค้าเพื่อแสวงหากำไรอย่างมากจากชาวทิเบต เช่น การค้าขนสัตว์และเครื่องประดับ การให้ภาพของอังกฤษเช่นนี้สอดคล้องกับการเป็นศูนย์กลางทุนนิยมการค้าของอังกฤษที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าอย่างยิ่ง นอกจากนั้น อังกฤษยังได้จัดตั้งกลุ่มฝักทหารที่เมืองเกียนเซ่ (Gyantse) เพื่อปราบปรามชาวทิเบต ซึ่งในการฝักกองกำลังนั้นจะใช้ภาษาอังกฤษ เสื้อผ้าเครื่องแบบเป็นแบบอังกฤษ ครูฝึกส่วนใหญ่ในกองทัพทิเบตเป็นชาวอังกฤษ เมื่อชาวทิเบตพบครูฝึกทหารชาวอังกฤษ พวกเขาต้องยืนข้างถนนโค้งคำนับราวกับว่าพวกเขาหวาดกลัว มิฉะนั้นนายทหารเหล่านั้นจะทำร้ายร่างกายของพวกเขา³⁵

ศัตรูที่ 2 คืออินเดีย จีนได้อธิบายเรื่องอำนาจสูงสุดที่รัฐหนึ่งมีเหนืออีกรัฐหนึ่ง (suzerainty หรือ 宗主权) ไว้ว่า เป็นความมีเดมของระบบการปกครองที่ใช้กับรัฐบริวาร เป็นระบบที่พิทักษ์อำนาจของรัฐที่เหนือกว่า ซึ่งมาพร้อมกับ การกตัญญูเอาเปรียบชนชาติอื่น และสิ่งที่จีนเห็นในขณะนั้นก็คือรัฐบาลเนห์รูของอินเดียได้ประกาศให้ภูฏานเป็นรัฐในอารักขา จีนได้เรียกร้องให้สหประชาชาติ

³⁴ 人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.

³⁵ 人民日报 (People's Daily), 5 March 1950.

ตรวจสอบการกระทำของอินเดียว³⁶ เพราะมีการใช้อำนาจแทรกแซงรัฐอื่น
 เฉกเช่นเดียวกับการที่อินเดียปฏิบัติต่อทิเบต ช่วงราวปลายเดือนกรกฎาคม
 ค.ศ. 1949 สื่ออินเดียประกาศว่า ให้เชิญคนของพรรคก๊กมินตั๋งออกจากลาซา
 เพราะการมีสำนักงานเจ้าหน้าที่ของก๊กมินตั๋งประจำอยู่ในทิเบตจะเป็นแรงดึงดูด
 ให้คอมมิวนิสต์บุกเข้ามายังทิเบต พร้อมประกาศว่า “ทิเบตไม่เคยยอมรับอธิปไตย
 ของจีน” เฉกเช่นเดียวกัน สื่ออังกฤษก็ลงข่าวว่า “อังกฤษไม่เคยยอมรับว่าทิเบต
 เป็นของจีน หรืออยู่ภายใต้การปกครองของจีน และหากจีนคิดจะยึดครองทิเบต
 นั้นย่อมนำไปสู่การแทรกแซงของอังกฤษ”³⁷ ที่สำคัญอีกประการคือในระหว่าง
 ที่คณะผู้แทนทิเบตจะเดินทางมาเจรจาสันติภาพกับรัฐบาลปักกิ่งโดยผ่านไปยัง
 อินเดียก่อนหน้านี้ ทางทางอังกฤษในอินเดียขัดขวางคณะผู้แทนทิเบตมิให้ออกจาก
 อินเดียเพื่อเดินทางมายังปักกิ่งอย่างเต็มที่³⁸ สิ่งนี้ทำให้รัฐบาลจีนไม่พอใจอย่างยิ่ง
 และมองว่าอังกฤษและอินเดียสมรู้ร่วมคิดมิให้จีนครอบครองทิเบตได้สำเร็จ

ศัตรูที่ 3 สหรัฐอเมริกา จีนเชื่อว่า สหรัฐฯ ใช้แผนการมากมายใน
 การทำให้ทิเบตเป็นเอกราช เพื่อตัดแบ่งแผ่นดินฝั่งตะวันตกของจีนขนาด
 1.3 ล้านตารางกิโลเมตรและผู้คนมากกว่า 1 ล้านชีวิตออกไปเป็นรัฐเอกราช
 แต่อีกนัยหนึ่งก็เพื่อให้บริเวณดังกล่าวเป็นอาณานิคมและฐานในการรุกรานพื้นที่
 รอบข้างของสหรัฐฯ ในตะวันออกไกล³⁹ หลังจากสหรัฐฯ ได้ปฏิบัติการอยู่ราวหนึ่ง
 เดือนก่อนจีนจะได้ชัยชนะเหนือแผ่นดินใหญ่ ทะเลลามะทรงเขียนจดหมายถึง
 ทรูแมน (Harry S. Truman) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งรัฐมนตรีกะทรวงการคลัง
 และผู้ช่วยของทิเบตให้เดินทางไปสหรัฐฯ เพื่อสังเกตการณ์เงื่อนไขทาง

³⁶ 人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.

³⁷ 人民日报 (People's Daily), 3 September 1949.

³⁸ 人民日报 (People's Daily), 2 July 1950.

³⁹ 人民日报 (People's Daily), 20 November 1949.

การค้าอันจะนำไปสู่การซื้อทองและแร่เงินเพื่อการนำเข้ามายังทิเบต⁴⁰ หลังสงครามโลกครั้งที่สองผ่านพ้น สหรัฐก็เริ่มวางแผนรุกรานทิเบตอย่างแข็งขัน ส่งสายลับเข้าไปในทิเบตทั้งที่ลับและเปิดเผยผ่านรัฐบาลก็กมิ่งตั้ง วางแผนการกับกลุ่มผู้ปกครองระดับสูงในทิเบตเพื่อพยายามกุมอำนาจ สื่อจีนอธิบายอย่างโกรธเกรี้ยวว่า “การสมคบคิดระหว่างอังกฤษกับอเมริกา พร้อมสนับรับใช้ของรัฐบาลเนห์รูของอินเดียนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความตะกละในการรุกรานทิเบตที่กำลังก้าวร้าวขึ้นไปอีกขั้น”⁴¹

ที่น่าสนใจก็คือ การเปิดเผยเรื่องราวของนายโรเวลล์ โทมัส (Rowell Thomas) นักผจญภัยชาวอเมริกันคนหนึ่งที่ได้เดินทางเข้าสู่ทิเบตเพื่อทำภารกิจ “ผู้ประกาศข่าว” สื่อจีนอธิบายว่า เขาได้นำของขวัญราคาแพงไปมอบให้ชนชั้นสูงในทิเบต เช่น อัญมณี เป็นต้น United Press International (UPI) ยังเปิดเผยว่า โทมัสได้รับคำสั่งให้เข้าไปปฏิบัติภารกิจพิเศษด้วย การเดินทางเข้าทิเบตในครั้งนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงเวลาหลังเกิดเหตุการณ์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในทิเบตได้ไม่นาน⁴² ด้วยความช่วยเหลือจากรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐบาลเนห์รู ผู้ประกาศข่าวโทมัสก็สามารถเข้าสู่ทิเบตได้สำเร็จในเดือนสิงหาคม ปี 1949 หลังจากปฏิบัติภารกิจอยู่ราวสองเดือน กระทั่งเมื่อวันที่ 10 ตุลาคมหลังได้รับจดหมายจากทะเลาะลามะที่เขียนถึงทูลแมน เขาก็บินจากทิเบตไปไกลกาตา เขาได้กล่าวสุนทรพจน์ที่นั่นในวันเดียวกันว่า “กองทัพของทิเบตมียุทธโศปกรณ์ไม่ทันสมัย และต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก เพื่อสกัดการรุกรานของคอมมิวนิสต์” สื่อจีนวิเคราะห์ว่า ภารกิจสอดแนมของโทมัสและสุนทรพจน์นั้นได้แสดง

⁴⁰ The Dalai Lama, “The Dalai Lama of Tibet to President Truman, 25th of 8th month Fire-Pig Tibetan Year”, *Foreign Relations of the United States 1948*, Vol. VII: The Far East: China, Document 651, 693.0031 Tibet, (1947), 8-648, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1948v07/d651> (assessed 10 July 2022).

⁴¹ 人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.

⁴² 人民日报 (People's Daily), 21 September 1949.

ให้เห็นถึงแผนการของสหรัฐฯ ที่ปรารถนาจะรุกทิเบตหนักขึ้นเรื่อยๆ⁴³ ตั้งแต่โทมัสเดินทางกลับมายังสหรัฐฯ วอชิงตันก็เปิดเผยผ่านสำนักข่าว UPI ว่า “สหรัฐฯ อาจยอมรับว่าทิเบตเป็นประเทศเอกราช” แหล่งข่าว Agence France-Presse (AFP) ยังระบุด้วยว่า สหรัฐฯ เตรียมงบประมาณ 75 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ไว้ช่วยเหลือการทหารต่างประเทศ และอาจจะมอบส่วนหนึ่งมาช่วยเหลือทะเลาะมาสำหรับการป้องกันตนเอง เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ยอมรับอย่างเปิดเผยว่า กลุ่มที่ปรึกษาตะวันออกไกลของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ กำลังศึกษาตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของทิเบตและจุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง⁴⁴ นี่คือการของสหรัฐฯ ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนประณาม การประณามของพรรคคอมมิวนิสต์ยังคงทำผ่านเสียงของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจดหมายเปิดผนึกจากสหภาพการศึกษาของจีนซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนชนกลุ่มน้อยในเขตมองโกเลียและทิเบต ความเป็นไปของประชาชนประท้วงพฤติกรรมการรุกรานของสหรัฐฯ และจะยื่นเคียงข้างพรรคคอมมิวนิสต์จีน⁴⁵

เมื่อพรรคก๊กมินตั๋งใกล้จะพ่ายแพ้ให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ราววันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 1949 เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในทิเบตได้แจ้งรัฐบาลก๊กมินตั๋งตลอดจนเจ้าหน้าที่ชาวจีนที่ทำงานในสำนักงานทิเบต ผ่านสถานีวิทยุกาลิมปง (Kalimpong) ของอินเดีย ว่า “พวกคอมมิวนิสต์กำลังปฏิบัติการก่อวินาศกรรมเพื่อไม่ให้ทิเบตกลายเป็นพื้นที่สีแดง (ครอบงำโดยคอมมิวนิสต์) เราได้ตัดสินใจขอให้พวกท่านและครอบครัวเตรียมเดินทางออกจากทิเบตทันที” พร้อมปิดโรงเรียนชาวจีนในลาซาทั้งหมด แม้กระทั่งลามะที่เป็นชาวจีนในวัดก็ไม่มีเว้น⁴⁶

⁴³ 人民日报 (People's Daily), 13 October 1949.

⁴⁴ 人民日报 (People's Daily), 20 November 1949.

⁴⁵ 人民日报 (People's Daily), 28 September 1950.

⁴⁶ 人民日报 (People's Daily), 3 September 1949.

นโยบายดังกล่าวเป็นการขับไล่ชาวจีนออกจากทิเบต⁴⁷ ซึ่งวางแผนบังคับใช้โดยกลุ่มชาตินิยมชาวจีน อันประกอบด้วยอังกฤษ สหรัฐฯ ซึ่งเคยส่งสายลับเข้าไปปฏิบัติการในทิเบต โดยมีรัฐบาลเนห์รูของอินเดียให้การสนับสนุน เมื่อก๊กมินตั๋งไถ่จะพ่ายแพ้ก็ถูกชาตินิยมชาวจีนเหล่านั้นขับไล่ออกจากทิเบต พรรคคอมมิวนิสต์ชี้ว่า “เป็นที่น่าเย้ยหยันเพราะก่อนหน้านี้ ก๊กมินตั๋งและอังกฤษร่วมมือกันกดขี่ประชาชนผ่านการผูกขาดทางการค้าและขูดรีดผู้ผลิตพื้นเมืองมาด้วยกัน”⁴⁸ แต่เมื่อทราบว่ก๊กมินตั๋งไถ่จะพ่ายแพ้ ก็เกรงว่าพรรคคอมมิวนิสต์จะบุกเข้าทิเบตเพื่อกวาดล้างก๊กมินตั๋ง จึงขับไล่ก๊กมินตั๋งและชาวจีนออกจากพื้นที่ นั้นแสดงให้เห็นว่า สหรัฐฯ อังกฤษ และชนชั้นสูงทิเบตต่างก็หวั่นเกรงกองทัพของพรรคคอมมิวนิสต์อยู่ไม่น้อย

3.2 กระบวนการนำเสนอความชอบธรรมของจีนเหนือทิเบต

กลยุทธ์สำคัญที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนใช้เพื่อนำเสนอความชอบธรรมของจีนก็คือ การยืนยันกรณว่าจีนมีอธิปไตยเหนือทิเบตในเวทีระหว่างประเทศ และการนำเสนอว่าชาวทิเบตเองก็ยอมรับการปกครองของจีนโดยการเลือกเฟ้นชาวทิเบตที่เห็นพ้องกับพรรคคอมมิวนิสต์มาสัมภาษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวแห่งความสุขภายใต้การเข้ามาของกองทัพปลดแอกประชาชนจีนและการปกครองของรัฐบาลจีนในช่วงเวลานั้น

กลยุทธ์ประการแรก คือการยืนยันกรณว่าทิเบตเป็นของจีน หน้าที่ของกองทัพปลดแอกประชาชนจีนก็คือจะต้องทำการปลดปล่อยทุกเชื้อชาติในจีน ไม่เพียงแต่ชาวจีนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในประเทศจีนด้วย จีนมองว่าการปลดปล่อยดังกล่าวก็เพื่อให้พวกเขาเป็นอิสระจากการกดขี่และความทุกข์ยากจากจักรวรรดิและพรรคก๊กมินตั๋ง “ไม่ควรปล่อยยให้ที่ดินแม้แต่

⁴⁷ เฟิ่งอ๋าง.

⁴⁸ 人民日报 (People's Daily), 2 November 1950.

ตารางนิวเดียวอยู่นอกการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทิเบตเป็นดินแดนของจีนและจะไม่ยอมให้มีการรุกรานจากต่างชาติ ชาวทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของชาวจีนที่แยกกันไม่ออก และจะไม่ยอมให้มีการแบ่งแยกจากต่างชาติเด็ดขาด นี่คือนโยบายอันแน่วแน่ของพรรคคอมมิวนิสต์และกองทัพปลดแอกประชาชนจีน”⁴⁹ สื่อจีนเคยประกาศท้าทายด้วยว่า ใครก็ตาม ต่อให้พยายามไปขุดค้นแผนที่ ที่ตีพิมพ์แล้วหรือเอกสารทางการของจีนทั้งภายในและระดับระหว่างประเทศ ก็ไม่มีวันค้นพบหลักฐานอะไรมาคัดค้านจีนได้อย่างไรเสียทิเบตก็เป็นของจีน ชาวทิเบตต้องเข้าร่วมครอบครัวใหญ่ของประเทศจีนที่มีหลายเชื้อชาติ เกิดเป็นความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องระหว่างชาวจีนและชนกลุ่มน้อย นี่เป็นประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน⁵⁰ ทุกครั้งที่มีความเคลื่อนไหวทางการทูตของชาติมหาอำนาจที่พาดพิงมาถึงทิเบต สื่อจีนก็จะโต้ตอบทันทีว่า ทิเบตเป็นดินแดนของจีนด้วยเหตุผลดังกล่าว⁵¹ แม้จีนจะประจักษ์ชัดว่า มีเพียงสหภาพโซเวียตเท่านั้นที่สนับสนุนให้ทิเบต

⁴⁹ 人民日报 (People's Daily), 3 September 1949.

⁵⁰ เพิ่งอ้าง.

⁵¹ กรณีตัวอย่างเช่น เมื่อนักข่าวได้สัมภาษณ์โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีน โดยยกประเด็นที่สื่อสหรัฐฯ เผยแพร่ข่าวว่าทางการลาซาของทิเบตจะส่งทูตไปทำ “ภารกิจสันถวไมตรี” ที่สหรัฐฯ อังกฤษ อินเดีย เนปาลและปักกิ่ง เพื่อสะท้อน “เอกราช” ของตนนั้น โฆษกฯ จีนได้ตอบได้ว่า ทิเบตเป็นดินแดนของจีน เป็นความจริงที่ไม่มีใครในโลกไม่รู้และไม่เคยมีใครปฏิเสธ ในกรณีนี้ ทางการลาซาไม่มีสิทธิ์ส่งทูตไปทำภารกิจใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต หากทางการลาซาส่งผู้แทนไปยังปักกิ่งเพื่อเจรจาปัญหาการปลดปล่อยทิเบตอย่างสันติ ผู้แทนดังกล่าวจะได้รับการต้อนรับจากจีน แต่ถ้าไม่เป็นเช่นนั้น ถือว่าทางการลาซาละเมิดเจตจำนงของชาวทิเบต ยอมรับคำสั่งของผู้รุกรานและกระทำการผิดกฎหมายเพื่อการแบ่งแยกและทรยศมาตุภูมิ รัฐบาลกลางของจีนจะไม่ยอมอดทนและจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นศัตรูกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 21 January 1950.

เป็นของจีนในสหประชาชาติ⁵² ขณะที่ชาติอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องก็วางตนเป็นกลาง ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ

กลยุทธ์ประการที่ 2 คือการนำเสนอเสียงของชาวทิเบตที่สนับสนุน พรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเคลื่อนทัพของกองทัพปลดแอก ประชาชนจีนเข้าสู่พื้นที่ต่างๆ ในทิเบต ปรกติแล้วการเคลื่อนทัพย่อมต้องก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น การสังหารประชาชน การปล้นชิงทรัพย์ การแย่งทรัพยากรในพื้นที่ หรือแม้กระทั่งอาชญากรรมที่ก่อโดยทหาร เช่น การฆ่าหรือข่มขืน เป็นต้น แต่สิ่งที่สื่อจีนนำเสนอภาพของกองทัพจีนที่เคลื่อนทัพเข้าทิเบตนั้นกลับตรงกันข้าม หลิวบัวเจิง (刘伯承) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพพื้นที่ 2 และเติ้งเสี่ยวผิง (邓小平) ผู้ตรวจการทางการเมือง (political commissars) ณ ขณะนั้น ได้ให้หลักการไว้ในปี 1950 ว่า กองทัพปลดแอกประชาชนจีนมีพันธกิจ 5 ประการ ได้แก่ (1) กวาดล้างศัตรูที่เหลืออยู่พร้อมกลุ่มโจรสอดแนมที่กระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่ พิทักษ์ระบบการป้องกันประเทศในภาคตะวันตกเฉียงใต้⁵³ (2) โยกย้าย ผู้ปฏิบัติงานจำนวนมากให้เข้าไปทำงานในท้องถิ่น (3) ฝึกฝนกำลังพลเพื่อการพัฒนาไปสู่การป้องกันประเทศที่มีระบบเป็นมาตรฐาน (4) รักษาระเบียบวินัย

⁵² คณะกรรมการทั่วไปของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน ค.ศ. 1950 ผู้แทนของอินเดียและออสเตรเลียสนับสนุนข้อเสนอของอังกฤษ แต่ผู้แทนโซเวียตกล่าวว่า ทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของจีนที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ คณะผู้แทนโซเวียตเชื่อว่าการอภิปรายเรื่องทิเบตในสหประชาชาติจะเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของจีนอย่างผิดกฎหมาย และเป็นการดูหมิ่นชาวจีน หลังจากทนทุกข์จากการกดขี่มาหลายชั่วอายุคน ในที่สุดชาวจีนก็กลายเป็นเจ้าบ้านของตนเอง และตอนนี้กำลังจัดการงานบ้านของตนเอง ดังนั้นคณะผู้แทนโซเวียตจึงแย้งว่า การพิจารณาข้อเสนอนี้ไม่เพียงแต่ควรเลื่อนออกไปเท่านั้น แต่ยังควรถอนออกด้วย โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 28 November 1950.

⁵³ ชาวทิเบตที่อาศัยอยู่ทางฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลทกานซูได้ต่อสู้กับกลุ่มโจรหูหม่าตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม กระทั่งวันที่ 29 กองทัพปลดแอกประชาชนจีนก็ได้เข้าไปช่วยสังหารกลุ่มโจรจำนวนมาก ซึ่งทำให้ชาวทิเบตรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของกองทัพจีน โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 8 September 1949.

และปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด และ (5) ให้ความสำคัญกับการประหยัด เพื่อลดภาระของประชาชน⁵⁴ หลักการเหล่านี้ได้กลายเป็นพื้นฐานของการนำเสนอภาพลักษณ์จีนอย่างมีประสิทธิภาพ

ลีเหวินผู้มีบทบาทในการสัมภาษณ์ชาวทิเบตได้เลือกนำเสนอประเด็นที่พรรคคอมมิวนิสต์ปรารถนาได้เป็นอย่างดี กลยุทธ์เรื่องการลำดับภาษานั้นสำคัญมาก ลีเหวินเริ่มจากการสะท้อนความกังวลของชาวทิเบตต่อการเข้ามาปลดปล่อยของกองทัพปลดแอกประชาชนจีนก่อน เช่นเขายกคำพูดของชาวทิเบตที่คุยกับเขาดอนสัมภาษณ์ว่า “ฉันได้ยินมาว่าพรรคคอมมิวนิสต์ปล้นทุกอย่างและแม้กระทั่งฆ่าคน” จากนั้นก็นำเสนอความลึกลับของชาวทิเบตอีกส่วนว่า “แต่บางคนบอกว่าพรรคคอมมิวนิสต์ปฏิบัติต่อผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างดี” จากนั้นก็ทำให้ภาพลักษณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนคลุมเครือ “แต่ไม่มีใครเคยเห็นกองทัพปลดแอกของคอมมิวนิสต์ด้วยตนเอง” การเปลี่ยนภาพลักษณ์ความหวาดกลัวต่อพรรคคอมมิวนิสต์ของลีเหวินใช้วิธีการนำเสนอภาพลบก่อน จากนั้นก็ใช้ประจักษ์พยานเพื่อพิสูจน์ว่าพรรคคอมมิวนิสต์มิได้ทำอะไรเลวร้าย จากนั้นก็จะยกคำถามของชาวทิเบตอีกคนว่า “พรรคคอมมิวนิสต์เฝ้าวัดทำลายศาสนาไม่ใช่หรือ?” ต่อมาเมื่อชาวทิเบตคนนั้นไปถึงซานเมืองลาบรัง ก็ตกตะลึงอย่างคาดไม่ถึงว่า “วัดลาบรังตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ แสงแดดสะท้อนกับแผ่นกระเบื้องสีทองของผาแดง ทำให้วัดดูยิ่งใหญ่และงดงามระยับตาเป็นพิเศษ... กองทัพปลดแอกประชาชน 6 คนในเครื่องแบบทหารเข้ามาในพิธีแห่งหนึ่งในวัด ชาวทิเบตเฝ้าดูการเคลื่อนไหวของพวกเขา พวกเขาถอดรองเท้าออกและเดินขึ้นบันไดเข้าร่วมพิธีอย่างระมัดระวัง เมื่อเข้าสู่ประตูพวกเขาถอดหมวกออกที่ละคน”⁵⁵ นั่นคืออากัปกิริยา

⁵⁴ 人民日报 (People's Daily), 8 January 1950.

⁵⁵ 人民日报 (People's Daily), 6 February 1950.

ที่เคารพพิธีกรรมของทหารจากกองทัพจีน วิธีการนำเสนอของลีเหวินนอกจากจะสื่อสารว่ากองทัพจีนนั้นอ่อนดิ่งงามแล้ว ยังสะท้อนความตื่นตาตื่นใจของชาวทิเบตบางส่วนด้วย ถือเป็นการโฆษณาชวนเชื่อที่มีชั้นเชิง

เมื่อกองทัพจีนปฏิบัติดีเช่นนี้ ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้พวกเขาได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากชนกลุ่มน้อย⁵⁶ พื้นที่ทางตอนใต้ของมณฑลกานซูก็เช่นกัน ผู้แทนพิเศษของชาวทิเบตและชาวหุยที่ชายแดนระหว่างมณฑลกานซูและมณฑลชิงไห่ก็ได้ออกมาให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น พร้อมขอให้กองทัพปลดแอกประชาชนรีบยatraทัพเข้าไปในพื้นที่ของพวกเขาเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ⁵⁷ สื่อจีนฉายภาพให้เห็นว่า ขณะที่ขบวนรถของกองทัพเคลื่อนเข้าด่านตงกวน ประชาชนภาคส่วนต่างๆ ทั้งชาวจีน ชาวหุยและทิเบตต่างก็ออกมาเฝ้าแน่นตามท้องถนน สองฟากข้างที่รถกองทัพผ่านเต็มไปด้วยเสียงตะโกนต้อนรับและเสียงปรบมือ คุณยายวัย 60 กว่าชื่อเหวียนน้ำเดินเข้ามากล่าวกับเหล่าทหารที่อยู่บนรถว่า “สหายกองทัพปลดแอกทั้งหลาย พวกคุณมาถึงกันแล้ว ป้ายากจนซื้อใบชาไม่ไหว เลยใส่ใบชาแห้งลงไป ไม่อร่อยหรอก แต่ถือเป็นน้ำใจป่าเอง” ทหารทั้งหลายลงจากรถก็ถูกประชาชนห้อมล้อมหลายคนเดินขึ้นหน้าไปจับมือทหารเหล่านั้นไว้แน่น กล่าวว่า “วันนี้หวัง พรุ่งนี้ก็หวัง ในที่สุดความหวังที่พวกคุณจะมาสำเร็จ”⁵⁸

สื่อจีนอธิบายสาเหตุที่ชาวทิเบตโหยหาพรรคคอมมิวนิสต์ผ่านเสียงของตัวแทนชาวทิเบตที่ต้องการการปลดปล่อยจากพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อเอาชนะความล้าหลัง ขจัดความไม่เท่าเทียมและขับไล่กองกำลังของอังกฤษ

⁵⁶ 人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.; 人民日报 (People's Daily), 8 September 1949.; 人民日报 (People's Daily), 2 November 1950.

⁵⁷ 人民日报 (People's Daily), 6 September 1949.

⁵⁸ 人民日报 (People's Daily), 19 September 1949.

และอเมริกาออกไป”⁵⁹ ในกรุงปักกิ่งเป็นอีกพื้นที่ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เชื้อเชิญชาวทิเบตที่ปรารถนาจะเข้าร่วมด้วยมากล่าวปาฐกถา เช่นการเชื้อเชิญให้ชาวทิเบตในปักกิ่งอย่างดอร์จี เซตาน (Dorje Cedain)⁶⁰ เทียนเป่า⁶¹ มากล่าวปาฐกถาในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเสวนาต่อต้านอังกฤษอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในโรงเรียนทิเบตบางแห่งด้วย⁶² สันนิบาตเยาวชนประชาธิปไตยมณฑลเหอหนาน คณะกรรมการเตรียมการสหพันธ์เยาวชนประชาธิปไตยมณฑลเหอหนาน ตลอดจนที่ประชุมผู้แทนจากทุกสาขาอาชีพครั้งที่ 1 ของเมืองหนานจิง⁶³ สมาคมจิ่วชาน⁶⁴ ต่างก็ออกแถลงการณ์เป็นเอกฉันท์คัดค้านแผนการของอังกฤษและอเมริกาที่จะผนวกทิเบตด้วยเช่นกัน

⁵⁹ 人民日报 (People's Daily), 28 February 1950.

⁶⁰ ในปี 1948 ดอร์จี เซตาน สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเป่ย์จิงนอร์มัล ในเดือนกุมภาพันธ์ของปีต่อมา เขาเดินทางกลับไปยังชิงไห่เพื่อเข้าร่วมการจัดตั้งกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อต้อนรับคณะกรรมการปลดแอกของพรรคคอมมิวนิสต์ ในเดือนสิงหาคม 1949 เขาเข้าร่วมการประชุมสภาประชาชนครั้งแรกของเป่ย์มิง (ชื่อเรียกปักกิ่ง ณ ขณะนั้น) ในฐานะตัวแทนของชนชาติทิเบต ในเดือนกันยายน เขาเข้าร่วมการประชุมเต็มคณะครั้งแรกของการประชุมปรึกษาหารือทางการเมืองประชาชนจีน ในฐานะตัวแทนของชนชาติทิเบต ในเดือนธันวาคมปีเดียวกันนั้นเขาได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน เขาดำรงตำแหน่งสำคัญของพรรคที่เกี่ยวข้องกับกิจการของทิเบตมากมาย เขามีผลงานวิชาการเกี่ยวกับทิเบตเล่มสำคัญได้แก่ ประมวลเอกสารประวัติศาสตร์ทิเบตของจีน การศึกษาในทิเบต ลักษณะสังคมศักดินา ทาสและเกษตรกรรมของทิเบต ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจทิเบตฉบับย่อ เป็นต้น โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 6 September 1949.

⁶¹ 人民日报 (People's Daily), 26 September 1949.

⁶² ในเดือนเมษายนและพฤษภาคม ค.ศ. 1949 โรงเรียนต่างๆ ได้จัดสัมมนาเกี่ยวกับเลห์เหลียมของจักรวรรดินิยม หวงจื๊งเทา (黄敬涛) ครูใหญ่ของโรงเรียนทิเบตแห่งหนึ่งก็ชื่อว่า “พรรคคอมมิวนิสต์จีนสนับสนุนความเสมอภาค เสรีภาพทางชาติพันธุ์ และให้ความเคารพต่อความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมด” โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 6 September 1949.

⁶³ 人民日报 (People's Daily), 12 September 1949.

⁶⁴ 人民日报 (People's Daily), 16 September 1949.

กล่าวได้ว่ากิจกรรมต่อต้านจักรวรรดิของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้นดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมมาก่อนหน้าการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว และในกิจกรรมดังกล่าวมักจะมีชาวทิเบตเข้าร่วมด้วยเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ มีน้ำหนักขึ้น

หลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อตัวแทนชาวทิเบตจากพื้นที่ต่างๆ เดินทางมากรุงปักกิ่งเพื่อแสดงความเคารพต่อรัฐบาลจีนนั้น จูเต๋อ (朱德) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้กล่าวต้อนรับว่า “พรรคคอมมิวนิสต์จีนและกองทัพปลดแอกประชาชนมองว่าการช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยบรรลุลูกการปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์เป็นงานที่น่ายากยิ่ง กองทัพจีนต้องเอาชนะความยากลำบากทั้งหมดและร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมชาติชาวทิเบต ไม่มีอุปสรรคของจักรวรรดินิยมใดที่จะขัดขวางไม่ให้เราบรรลุความตั้งใจนี้”⁶⁵ ก่อนเดินทางกลับ เหล่าผู้แทนทิเบตก็ได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า “พวกเรารู้สึกขอบคุณสำหรับการต้อนรับที่อบอุ่นในช่วงกว่า 40 วันในเมืองหลวงอย่างสุดซึ้ง หลังจากกลับมาที่คังซีแล้ว พวกเราต้องอธิบายนโยบายชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลกลางเพื่อขจัดความกังวลของประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง”⁶⁶ สื่อจีนกำลังชี้ว่า การเดินทางไปเยือนจีนเพื่อการเจรจาสันติภาพของผู้แทนทิเบตในพื้นที่ต่างๆ นั้นราบรื่น ไม่มีการขู่มขู่บังคับใดๆ และที่สำคัญพวกเขาต่างพึงพอใจในการต้อนรับและปฏิบัติจากรัฐบาลจีน

กลวิธีการสะท้อนเสียงชาวทิเบตประการสุดท้ายก็คือระดับที่เหนือกว่าความสุขธรรมดา นั่นก็คือการอวยพรปรารภรณานี้ให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนและผู้นำจงเจริญ เช่น ชนเผ่าต่างๆ ในทิเบต ประกอบด้วยชิงไห่ ซีคัง (西康) แถบตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลกานซู เทือกเขาฉีเหลียนแถบระเบียงเหอซี (河西走廊) และทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลเสฉวน ได้จัดการประชุม

⁶⁵ 人民日报 (People's Daily), 6 March 1950.

⁶⁶ 人民日报 (People's Daily), 5 April 1950.

เตรียมความพร้อมสำหรับผู้แทนชนเผ่า และได้ส่งโทรเลขแสดงความยินดีกับประธานเหมาที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลกลางประชาชนจีนได้สำเร็จ⁶⁷ หวังเจียตัวแทนจากทิเบตแถบซี้คังและอีกหลายคนได้เขียนจดหมายถึงคณะกรรมการกิจการชาติพันธุ์เพื่ออวยพรให้ประธานเหมาและผู้บัญชาการทหารสูงสุดจู่เต๋อจงมีสุขภาพแข็งแรง⁶⁸ ชาวทิเบตทางตอนเหนือของซี้คัง นอกจากจะอวยพรแล้วยังได้ส่งมอบธัญพืชและหญ้าเพื่อสนับสนุนกองทหารจีนที่เข้าสู่ทิเบต ชาวทิเบตทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจินซาเตรียมเชื้อเพลิงและอำนวยความสะดวกให้กับกองทัพจีนข้ามแม่น้ำได้สะดวก⁶⁹

ในพื้นที่ลาบรัง ชาวทิเบตแต่เดิมนั้นชำนาญการขับร้องและร่ายรำ แต่ก่อนพวกเขาจะขับร้องบทเพลงบูชาพระพุทธศาสนา แต่บัดนี้ชาวทิเบตได้แต่งบทเพลงแสดงความรักต่อพรรคคอมมิวนิสต์และประธานเหมา⁷⁰ ตอนหนึ่งของเพลงเขียนไว้ว่า “มีกองทัพปลดแอกเพื่อประชาชน มีท่านประธานเหมา ประชาชนแต่ละชนชั้นอย่างพวกเรา ล้วนเป็นสุขเสรี สุขเสรี ...”⁷¹

3.3 กระบวนการนำเสนอประโยชน์ของจีนต่อทิเบตในช่วงการปลดปล่อย

พรรคคอมมิวนิสต์จีนนำเสนอประโยชน์ที่ทิเบตได้รับหากอยู่ภายใต้การปกครองของจีนผ่านการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้า ในช่วงปี ค.ศ. 1950-1951 ไว้อย่างน้อย 4 ประการ

ประการแรก คือประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งในที่นี้สำรวจพบการให้การศึกษาใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือการศึกษาทั่วไป เช่นการเปิด

⁶⁷ 人民日报 (People's Daily), 11 October 1949.

⁶⁸ 人民日报 (People's Daily), 17 May 1950.

⁶⁹ 人民日报 (People's Daily), 3 November 1950.

⁷⁰ 人民日报 (People's Daily), 26 September 1950.

⁷¹ 人民日报 (People's Daily), 29 March 1950.

โรงเรียนของพรรคคอมมิวนิสต์ที่หลานโจวเพื่อชาวทิเบต ลีเหวินนักข่าวเหวินหมินหรือเป่ารายงานเสียงของนักเรียนชาวทิเบตที่มาเรียนหนังสือที่หลานโจวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วชาวทิเบตอพยพที่เข้ามาทำงานนั้นส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสือ เป็นเกษตรกรยากจน สตรีก็ทำงานในพื้นที่บ้านเกิดของตนไม่เคยเดินทางไปต่างแดน ดังนั้นการมีโรงเรียนของพรรคคอมมิวนิสต์ที่หลานโจวเพื่อชาวทิเบตถือเป็นจุดเริ่มต้นวิวัฒนาการทางสังคมในพื้นที่ทิเบต และเป็นสัญลักษณ์ของอนาคตที่สดใสของชาวทิเบต ลีเหวินย้ำว่า ชาวทิเบตที่เดินทางมาเรียนหนังสือต่างตระหนักว่า สังคมกำลังก้าวหน้า วันที่ชาวทิเบตจะเจริญรุ่งเรืองได้มาถึงแล้ว ชาวทิเบตจำเป็นต้องเรียนหนังสือเพื่อตนเองและผู้อื่น⁷² อย่างไรก็ตาม ลีเหวินไม่ได้รายงานว่า หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนที่โรงเรียนดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร

ลักษณะอีกอย่างก็คือ นอกจากจะมีโรงเรียนสำหรับนักเรียนแล้ว ในช่วงต้นปี 1950 รัฐบาลจีนได้พยายามสถาปนาห้องเรียนพิเศษสำหรับชาวทิเบต หรือมีชื่อทางการว่า “ห้องวิจัยประชาชนทิเบต” (藏民研究班) เป็นการเฉพาะในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1950 โดยผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักก็คือคณะกรรมการกิจการชาติพันธุ์ของสภารัฐส่วนกลาง นำโดยจูเต๋อ ผู้เป็นขุนพลคนสำคัญของเหมาเจ๋อตง เติ้งเจ๋อหมิน (彭泽民) รองผู้อำนวยการของคณะกรรมการการเมืองและกฎหมาย และหลิวเก๋อผิง (刘格平) รองประธานคณะกรรมการกิจการชาติพันธุ์ เป้าหมายหลักของการสร้างหลักสูตรห้องเรียนดังกล่าวก็เพื่อสนับสนุนให้ชนกลุ่มน้อยได้ศึกษานโยบายชาติพันธุ์ของส่วนกลาง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การทหาร วัฒนธรรม ศาสนา ฯลฯ ของทิเบตอยู่ด้วย⁷³ ห้องเรียนดังกล่าวได้มี

⁷² 人民日报 (People's Daily), 13 March 1950.

⁷³ 人民日报 (People's Daily), 2 February 1950.

พิธีเปิดในวันที่ 23 เมษายน 1950 โดย หลินป๋วฉีว (林伯渠) เลขาธิการรัฐบาลประชาชนส่วนกลาง และอูลานฟู (乌兰夫) และหลิวเก๋อผิง รองประธานคณะกรรมการกิจการชาติพันธุ์ ต่างเข้าร่วมการกล่าวสุนทรพจน์และให้กำลังใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนว่า “อย่าหวาดกลัวความยากลำบากในการทำงาน จงปฏิบัติตามวินัย พัฒนาศักยภาพตัวเองหลังสำเร็จการศึกษา”⁷⁴ พรรคคอมมิวนิสต์เชื่อว่า การให้การศึกษาด้านห้องเรียนพิเศษสำหรับชาวทิเบตนี้จะทำให้ชาวทิเบตมีความเข้าใจจีนและสามารถทำงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ในทิเบตได้

ประการที่ 2 คือนโยบายชนกลุ่มน้อยที่ประสบความสำเร็จของจีนในขณะนั้นเชื่อว่านโยบายชนกลุ่มน้อยของตนจะสามารถจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างชาวฮั่นกับหุย อุยกูร์ทิเบต และมองโกเลียได้ ในที่นี้พบ 2 กลยุทธ์ที่อำนวยความสะดวกของชนกลุ่มน้อย กลยุทธ์แรกคือการเปิดเผยแผนการชั่วร้ายของกลุ่มโจรซีม่า (马匪) ที่มักสร้างความขัดแย้งระหว่างชนเผ่าต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการปกครองของพวกเขา โดยเฉพาะในแถบมณฑลชิงไห่ กลุ่มโจรมักยุยงให้ความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าซาลา (萨拉族) และชาวทิเบต (藏族) ร้าวฉาน จากนั้นใช้ชาวซาลาเป็นเครื่องมือในการสังหารชาวทิเบต ส่งผลให้เผ่าซาลาและเผ่าทิเบตบาดหมางกัน แม้หลังจากกองทัพปลดแอกประชาชนจีนเคลื่อนทัพมาถึง ชาวทิเบตก็ยังคงมีความรู้สึกเกลียดชังต่อชาวซาลาอย่างมาก แต่หลังจากกองทัพจีนเปิดโปงแผนการอันชั่วร้ายของโจรซีม่าที่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ก็สามารถจัดความเข้าใจผิดระหว่างประชาชนสองชนเผ่าได้อย่างรวดเร็ว ดังเช่นที่สื่อจีนรายงานคำกล่าวของชาวซาลาว่า “แต่ก่อนเมื่อใดที่กองทัพชาวฮั่นมาถึง ชาวทิเบตจะต้องฆ่าชาวซาลาทุกครั้ง แต่ครั้งนี้เมื่อกองทัพปลดแอกประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์จีนมาถึง ชาวทิเบตก็ไม่ได้ฆ่าชาวซาลาแล้ว”⁷⁵

⁷⁴ 人民日报 (People's Daily), 26 April 1950.

⁷⁵ 人民日报 (People's Daily), 16 October 1949.

ในทำนองเดียวกัน ความขัดแย้งและความเกลียดชังที่มีอยู่ระหว่างประชาชนชาวจีนและชาวฮุย ก็ค่อยๆ เบาบางลงภายใต้การให้การศึกษาตามนโยบายชนกลุ่มน้อยของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ประชาชนชนเผ่าต่างๆ กำลังตื่นตัวและรวมตัวกันมากขึ้นเรื่อยๆ การประชุมคณะกรรมการเตรียมการของผู้แทนเผ่าต่างๆ ในทิเบตตะวันออกได้จัดขึ้นในหลายพื้นที่⁷⁶ ในทำนองเดียวกันที่เขตหลินเซี่ย มณฑลกานซู ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ก็ได้ทำการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานชนกลุ่มน้อยและคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานชาวทิเบตและอุยกูร์มากกว่า 250 คน เพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าร่วมการทำงานของหน่วยงานทุกระดับภายในสองเดือน จีนเชื่อว่าด้วยวิธีการอย่างนี้ ชนกลุ่มน้อยจะค่อยๆ เข้าใจว่ารัฐบาลจีนเป็นรัฐบาลของพวกเขาอย่างแท้จริง และสถานะของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดมีความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์⁷⁷

ประการที่ 3 คือการพัฒนาเศรษฐกิจของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ณ ขณะนั้น แหล่งข่าวของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนำเสนอว่า ทางออกสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่คือการจัดงานมหกรรมร้านค้าขึ้นในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วครั้งแรกที่มณฑลซีคัง⁷⁸ เมื่อต้นเดือนกันยายน ค.ศ. 1950 ความสำเร็จหลักของงานการค้าของมณฑลคือการซื้อถั่วชะมดหรือมัสค์ สมุนไพร ดอกพริทิลลาเรีย ขนสัตว์และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอื่นๆ ผู้คนจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก็นำงานเย็บปักถักร้อย เครื่องใช้ในบ้านมาวางขายในราคาถูก บริษัทการค้าขายผ้าได้มากกว่า 10,000 ชิ้นในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา การผลิตชาในปี ค.ศ. 1950 เพิ่มขึ้นมากกว่า 400,000 ถู ซึ่งเกินแผนการผลิต

⁷⁶ ตัวอย่างองค์กรภาคประชาชนที่รวมตัวกัน เช่น สมาคมเยาวชนประชาธิปไตยชาวฮุยแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นที่เมืองหลานโจวเมื่อวันที่ 21 กันยายน สันนิบาตเยาวชนประชาธิปไตยใหม่ของเขตเหอเป่ย์ เป็นต้น โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 16 October 1949.

⁷⁷ 人民日报 (People's Daily), 11 January 1950.

⁷⁸ มณฑลซีคังคือ พื้นที่เขตมณฑลหนึ่งของรัฐบาลสาธารณรัฐ ปัจจุบันคืออาณาบริเวณตะวันตกของมณฑลเสฉวนและตะวันออกของทิเบต.

ถึง 100,000 ฝูง⁷⁹ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยมองเฉพาะผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของทิเบต หรือ GDP นั้นจะพบว่าตั้งแต่ปี 1951 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการรายงาน GDP ไปจนถึงปี 1959 เศรษฐกิจทิเบตไม่ได้มีการเติบโตขึ้นเลย ยังคงมีมูลค่าเพียง 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯอย่างต่อเนื่องถึง 9 ปี⁸⁰

ประการที่ 4 คือการให้ความเคารพต่อศาสนาของคนทิเบต คณะกรรมการทหารและการเมืองภาคตะวันตกเฉียงใต้ของกองทัพปลดแอกประชาชนออกประกาศให้มีการปกป้องเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวทิเบต โดยการปกป้องวัดลามะต่างๆ ความว่า “การที่กองทัพปลดแอกประชาชนเข้าสู่ทิเบตนั้นมีเป้าหมายเพื่อปกป้องเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวทิเบตและให้ความเคารพประเพณีปฏิบัติของชาวทิเบต วัดลามะในสถานที่ต่างๆ จะต้องได้รับการปกป้องอย่างมีประสิทธิภาพหากไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ดูแล ห้ามมิให้ทหารเข้าไปประจำการในวัด ห้ามก่อสร้างอาคารภายในวัดเพื่อป้องกันมิให้คัมภีร์ พระพุทธรูป อนุสรณ์ประกอบพิธีกรรม ฯลฯ ในวัดได้รับความเสียหาย ทหารจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเด็ดขาด”⁸¹ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ปรากฏในการรายงานข่าวของตะวันตกกลับตรงกันข้าม Business Standard รายงานว่า “เมื่อกองทัพจีนบุกทิเบตในปี 1950 พวกเขาพบว่าพระพุทธศาสนาเป็นพลังที่เชื่อมโยงชาวทิเบตทั้งหมดเข้าด้วยกัน และองค์ทะไลลามะทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นเอกภาพนี้ ผู้ปกครองจีนจึงได้ทำลายศาสนาพุทธอย่างเป็นระบบด้วยการมุ่งเป้าไป

⁷⁹ 人民日报 (People's Daily), 2 November 1950.

⁸⁰ 爱站 (Aizhan), <https://gj.aizhan.com/gdp/multi-area-gdp-pk/p1264-p2817.html> (สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2567).

⁸¹ 人民日报 (People's Daily), 9 November 1950.

ที่นักบวช วัดจำนวนมากในทิเบตถูกทำลายจนราบคาบ”⁸² จะเห็นได้ว่า เนื้อหาที่จีนและตะวันตกนำเสนอขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิงและยังคงเป็นข้อถกเถียงเรื่อยมา

บทสรุป

นโยบายของจีนต่อทิเบตนั้นมีเงื่อนไขที่ชัดเจนอยู่ 2 ประการ ประการแรกคือหากทิเบตไม่ยินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของจีน จีนย่อมต้องใช้กำลังในการเข้ายึดครอง ประการที่ 2 หากทิเบตยินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคคอมมิวนิสต์ก็จะมียุทธศาสตร์และทำที่ที่ประนีประนอม ลักษณะทั้ง 2 ประการนี้สะท้อนได้ชัดเจนจากการที่กองทัพปลดแอกประชาชนจีนได้สังหารชาวทิเบตไปจำนวนมากในยุทธการซั่มโด พร้อมประกาศกร้าวว่าศัตรูที่กระจัดกระจายอยู่ทุกหนทุกแห่งต้องยอมจำนนต่อกองทัพของเรา⁸³

กระนั้นก็ตาม ในการเคลื่อนทัพของจีนเข้าสู่ทิเบต เหมาเจอตงตระหนักดีว่าปัญหาการยึดครองทิเบตไม่ได้เป็นเพียงเรื่องการใช้กำลังทหารเข้ายึดครองอย่างง่ายดายเพียงนั้น แต่จะกลายเป็นปัญหาการปกครองในอนาคตได้ หากพรรคคอมมิวนิสต์ดำเนินการได้ไม่รอบคอบ ในช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1949 ซึ่งเป็นช่วงที่กองทัพภาคสนามหน่วยที่ 1 ของฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือ นำโดยจอมพลเจียงเต๋อฮวย กำลังมุ่งหน้าปลดแอกมณฑลชิงไห่และกานซู เหมาได้แสดงความกังวลต่อการเคลื่อนทัพผ่านโทรเลขที่ส่งถึงเฉิงเหม่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1949 โดยเตือนให้เฉิงสั่งการทหารของเขาให้ระมัดระวังอย่างยิ่งใน

⁸² *Business Standard*, https://www.business-standard.com/article/international/china-is-destroying-tibetan-identity-language-and-culture-un-report-123030500107_1.html (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567).

⁸³ 人民日报 (People's Daily), 9 November 1950.

การปฏิบัติต่อชาวทิเบตในพื้นที่ เพราะเรื่องนี้จะมีผลต่อความสำเร็จของเงินในการปกครองทิเบตในภายหลัง โทเรเลซดังกล่าวระบุว่า “ท่านปันเซนลามะอยู่ในเมืองหลานโจวขณะนี้ เมื่อท่านโถมตีหลานโจว โปรดให้ความสำคัญกับท่านปันเซนลามะและชาวทิเบตในมณฑลกานซู่และชิงไห่ จงปกป้องและให้ความเคารพพวกเขา เพื่อเป็นการวางรากฐานในการแก้ไขปัญหาทิเบตในอนาคต”⁸⁴ นอกจากนั้น กระบวนการประกอบสร้างความรู้ที่เป็นมิตรของพรรคคอมมิวนิสต์จีนผ่านหลักการ 10 ประการ ภายใต้ปฏิบัติการที่ค่อยเป็นค่อยไปในการปกครองทิเบตของเหมาเจ๋อตงก็เป็นที่รับรู้แพร่หลาย⁸⁵ หลัก 10 ประการดังกล่าวสะท้อนแนวคิดของเหมาที่มีท่าทีประนีประนอมต่อทิเบตอย่างชัดเจน ความพยายามในการทำให้ชาวทิเบตไม่จงเกลียดจงชังพรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงเป็นข้อควรตระหนักที่สำคัญของกองทัพปลดแอกประชาชนจีนที่യാตราทัพเข้าสู่ทิเบต

ภายใต้การประนีประนอมดังกล่าว พรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงมีปฏิบัติการสร้างความชอบให้แก่การปกครองทิเบตอย่างเป็นระบบ ผ่านการวาดภาพให้ทิเบตมีปัญหาจากโครงสร้างสังคมศักดินาและการขูดรีดจากชาติมหาอำนาจภายนอก จีนเน้นย้ำถึงความชอบธรรมของตนในการปกครองทิเบตด้วยการอธิบายประวัติศาสตร์และเหตุผลต่างๆ พร้อมกำกับด้วยเสียงของชาวทิเบตที่เห็นพ้องกับตน ท้ายที่สุดแล้วจีนย้ำว่า ปฏิบัติการทั้งหมดของจีนจะยังประโยชน์สุขแก่ประชาชนทิเบต หากจีนสามารถผนวกทิเบตได้อย่างสันติ⁸⁶

⁸⁴ Melvyn C. Goldstein, *A History of Modern Tibet*, cited, 26.

⁸⁵ Ibid., 37-38.

⁸⁶ ความพยายามของจีนในการผนวกทิเบตเข้าสู่แผ่นดินจีนกระทำการผ่านการกระจายเสียงของสถานีวิทยุประชาชนกลาง โดยมีรายการภาษาทิเบตเพิ่มขึ้นในปี 1950 โปรดดู 人民日报 (People's Daily), 29 January 1950.; 人民日报 (People's Daily), 13 May 1950.

อย่างไรก็ตาม นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนไม่ได้ประสบความสำเร็จนัก สาเหตุหลักอาจเป็นเพราะความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่เข้ากันไม่ได้ แม้ว่าทิเบตจะได้รับการระบุอย่างเป็นทางการว่าเป็นหนึ่งในหลายเชื้อชาติของจีน แต่ชาวทิเบตก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของตนไว้ ที่สำคัญก็คือ การหลอมรวมทางวัฒนธรรมและสังคมเข้ากับจีน ยังคงเป็นปัญหาท้าทายของรัฐบาลจีนอยู่มาก เนื่องจากชาวทิเบตยังคงต่อต้านการหลอมรวมทางวัฒนธรรมดังกล่าว⁸⁷ แรงต้านทางวัฒนธรรมนี้สะท้อนให้เห็นผ่านการประท้วงของชาวทิเบตครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 1959 และ 2008 ตลอดจนการเผาตัวประท้วงรัฐบาลจีนที่ยังคงต่อเนื่องมา⁸⁸ กล่าวได้ว่า ทิเบตในทุกวันนี้ยังคงเป็นปัญหาอ่อนไหวของรัฐบาลจีน

⁸⁷ Warren W. Smith, *China's Tibetan Dilemma*, cited, 79.

⁸⁸ นับตั้งแต่ปี 2009 จนถึง วันที่ 6 เมษายน 2022 มีชาวทิเบตเผาตัวกระทำอัตวินิบาตกรรมประท้วงรัฐบาลจีนไปแล้วจำนวน 159 คน โปรดดู *International Campaign for Tibet*, <https://savetibet.org/tibetan-self-immolations/> (สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2567).

บรรณานุกรม

หนังสือ

- Carlson Allen, *Beijing's Tibet Policy: Securing Sovereignty and Legitimacy*, (East-West Center, 2004).
- Dawa Norbu, *China's Tibet Policy*, (Durham: Curzon, 2001).
- Melvyn C. Goldstein, *A History of Modern Tibet, volume 2: The Calm Before the Storm: 1951-1955*, (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 2007).
- Roxanne Lynn Doty, *Imperial Encounters: The Politics of Representation in North-South Relations*, (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996).
- Tom A. Grunfeld, *The Making of Modern Tibet*, (New York: Routledge, 1996).

บทความ

- Alexandrowicz-Alexander, and Charles Henry, "The Legal Position of Tibet." *The American Journal of International Law*, Vol. 48, No. 2, (1954), 265-74, <https://doi.org/10.2307/2194374> (accessed 9 October 2022).
- Åshild Kolås, "Chinese Media Discourses on Tibet: The Language of Inequality," *The Tibet Journal*, Vol. 23, No. 3 (Autumn 1998), 69.
- Dibyesh Anand, "Strategic Hypocrisy: The British Imperial Scripting of Tibet's Geopolitical Identity," *The Journal of Asian Studies*, Vol. 68, No. 1 (February 2009), 228-229.
- Han Xiaorong, "Knowing Tibet: Information Gathering and Policy Consultation in the PRC's Tibet Campaign in the Early 1950s," *China Review*, Vol. 21, No. 3, (2021), 322, <https://www.jstor.org/stable/48618345> (accessed 7 March 2022).

Levi Werner, "Tibet under Chinese Communist Rule," *Far Eastern Survey*, Vol. 23, No. 1, (1954), 1-9, <https://doi.org/10.2307/3024669> (accessed 10 October 2022).

Susette Cooke, "Merging Tibetan Culture into the Chinese Economic Fast Lane," *China Perspectives*, Vol. 50, (November-December 2003), <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/775> (accessed 1 April 2023).

The Dalai Lama, "Critical Reflections: Human Rights and the Future of Tibet," *Harvard International Review*, Vol. 17, No. 1, (1994), 46-80, <http://www.jstor.org/stable/43661400> (accessed 7 October 2022).

The Dalai Lama, "The Dalai Lama of Tibet to President Truman, 25th of 8th month Fire-Pig Tibetan Year", *Foreign Relations of the United States 1948*, Vol. VII: The Far East: China, Document 651, 693.0031 Tibet, (1947), 8-648, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1948v07/d651> (assessed 10 July 2022).

Tsering Dolma, "Contesting Sovereignty: Tibet-China Conflict, Revisiting Dawa Norbu's Work on China's Tibet Policy," *The Tibet Journal*, Vol. 42, No. 2, (2017), 17-25, <https://www.jstor.org/stable/90024490> (accessed 9 October 2022).

Warren W. Smith, "China's Tibetan Dilemma," *The Fletcher Forum of World Affairs*, Vol. 14, No. 1 (Winter 1990), 79, <https://www.jstor.org/stable/45289942> (accessed 10 April 2024).

张曦, "中国近代史上的外交概念——外蒙及西藏问题中的“主权”与“宗主权”, 中央民族大学学报, 第一期 (2013), 47-57. [จางซี, "แนวคิดทางการทูตของจีนยุคสมัยใหม่: อำนาจอธิปไตยกับอำนาจเหนือรัฐในปัญหามองโกเลียนอกและทิเบต," *วารสารมหาวิทยาลัยจางยางหมินจุ้*, ฉบับที่ 1 (2013), 47-57.]

วิทยานิพนธ์

Philip J. Barton, *Tibet and China: History, Insurgency, and Beyond*, (Master's Thesis, Naval Postgraduate School Monterey, California, 2023), 49-80.

อิเล็กทรอนิกส์

Business Standard, https://www.business-standard.com/article/international/china-is-destroying-tibetan-identity-language-and-culture-un-report-123030500107_1.html (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567).

Central Tibetan Administration, <https://tibet.net/tsewang-norbu-passes-away-after-reported-self-immolation-protest-in-tibets-capital-lhasa-amid-extraordinary-tight-repression/> (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567).

Free Tibet, <https://freetibet.org/> (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566).

International Campaign for Tibet, <https://savetibet.org/tibetan-self-immolations/> (สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2567).

NPR, <https://www.npr.org/2008/04/11/89552004/tibetan-sovereignty-has-a-long-disputed-history> (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566).

Xinhua Net, http://www.xinhuanet.com/english/2021-05/21/c_139959978.htm (สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566).

爱站 (Aizhan), <https://gj.aizhan.com/gdp/multi-area-gdp-pk/p1264-p2817.html> (สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2567).

中国台湾网 (ChinaTaiwan.org) http://www.taiwan.cn/zt/szzt/0000/0004/00041/200804/t20080408_621201.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

中国台湾网 (ChinaTaiwan.org) http://www.taiwan.cn/zt/wj/xizang50/xizang504/xizang507/200903/t20090317_850515.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

中国西藏网 (Tibet.cn), http://m.tibet.cn/cn/zt2022/jncqy/cqyzp/202204/t20220412_7181733.html (สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2567).

中华人民共和国中央人民政府 (The Central People's Government of the People's Republic of China), https://www.gov.cn/zwgk/2011-07/11/content_1903871.htm (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567).

หนังสือพิมพ์

人民日报 (People's Daily), 3 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 6 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 7 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 8 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 12 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 16 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 19 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 21 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 26 September 1949.

人民日报 (People's Daily), 11 October 1949.

人民日报 (People's Daily), 13 October 1949.

人民日报 (People's Daily), 16 October 1949.

人民日报 (People's Daily), 20 November 1949.

人民日报 (People's Daily), 8 January 1950.

人民日报 (People's Daily), 11 January 1950.

人民日报 (People's Daily), 21 January 1950.
人民日报 (People's Daily), 29 January 1950.
人民日报 (People's Daily), 2 February 1950.
人民日报 (People's Daily), 3 February 1950.
人民日报 (People's Daily), 6 February 1950.
人民日报 (People's Daily), 28 February 1950.
人民日报 (People's Daily), 5 March 1950.
人民日报 (People's Daily), 6 March 1950.
人民日报 (People's Daily), 13 March 1950.
人民日报 (People's Daily), 29 March 1950.
人民日报 (People's Daily), 5 April 1950.
人民日报 (People's Daily), 26 April 1950.
人民日报 (People's Daily), 13 May 1950.
人民日报 (People's Daily), 17 May 1950.
人民日报 (People's Daily), 2 July 1950.
人民日报 (People's Daily), 26 September 1950.
人民日报 (People's Daily), 28 September 1950.
人民日报 (People's Daily), 2 November 1950.
人民日报 (People's Daily), 3 November 1950.
人民日报 (People's Daily), 9 November 1950.
人民日报 (People's Daily), 28 November 1950.